

1890. Αδριανούπολης Κίρως 1900

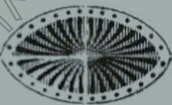
ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΠΡΩ.ΗΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

κ. ΚΥΡΙΛΛΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1914

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

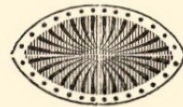
ΠΡΩ.ΗΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Κ. ΚΥΡΙΛΛΟΥ

1917 7-8

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

—
1914

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΟΥ
ΑΓΙΟΥ ΠΡΩΙΗΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
Κ. ΚΥΡΙΑΛΟΥ

γεννήθην ἐν τῇ συνοικίᾳ Μουχλίου Κωνσταντινουπόλεως (Κερεμίτ μαχαλὲ) τῇ 29 αὐγούστου τοῦ 1839 Σωτηρίου ἔτους ἐκ γονέων εὐσεβῶν, τοῦ μισοῦ Παναγιώτου (Τζόχατζη) καὶ τῆς Αἰκατερίνης (Εἰρηνάκι).

Ἀπεφοίτησα τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς τῷ 1857, ἐπὶ δύο δ' ἔτη διατελέσας ὑπάλληλος ἐν τῷ ἐμπορικῷ οἴκῳ τοῦ Γεωργίου Κάμπερ ἀπεχώρησα αὐτοῦ, ἀκολουθήσας εἰς Φιλαδέλφειαν τὸν τότε ἐξ Ἀγκύρας μετατεθέντα μητροπολίτην Μελέτιον, ἀδελφὸν τυγχάνοντα τοῦ συζύγου τῆς ἐμῆς ἀδελφῆς Ἀρίστης.

Ἐν Φιλαδελφείᾳ τῇ 29ῃ ἰουνίου 1859 ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς προεχειρίσθην ὑπὸ τοῦ ἀγίου Φιλαδελφείας διάκονος, ἐπιποθῶν δ' ἵνα διακούσω καὶ μαθημάτων θεολογικῶν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο (1864), ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δὲν ἐγένοντο δεκτοὶ μαθηταὶ ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ, μόλις κατόπιν πολλῶν ἐνεργειῶν κατώρθωσα νὰ προσληφθῶ

ἐν αὐτῇ ὡς ἑφηγητῆς καὶ διακούσῳ συγχρόνως καὶ τὰ θεολογικὰ μαθήματα τῶν τεσσάρων ἀνωτέρων τάξεων, (δ', ε', ζ', η'). Μετὰ τριετίαν δέ, τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἑβδόμῳ, 1867, ἔτει ἀπεφοίτησα καὶ ταύτης λαβὼν τὸ δίπλωμα διδάκτορος τῆς Θεολογίας μετὰ τοῦ βαθμοῦ "Ἀριστα, καὶ ἀμέσως, τῇ συγκαταθέσει τοῦ Γέροντός μου ἁγίου Φιλαδελφείας, προσελήφθην ὡς ἀρχιδιάκονος παρὰ τῷ Γέροντι ἁγίῳ Ἀμασείας κ. Σωφρονίῳ, ἐν Ἀμισῷ ὡς ἀντιπρόσωπος αἰ τοῦ διαμένων, τοῦ ἰδίου ἐφησυχάζοντος ἐν Σινώπῃ, καὶ μετὰ διετίαν, τοῦ ἁγίου Φιλαδελφείας κ. Μελετίου μετατεθέντος εἰς τὴν Μητρόπολιν Σμύρνης, προσεκλήθην ὑπ' αὐτοῦ ἵνα χειροτονήσῃ με βοηθὸν αὐτοῦ Ἐπίσκοπον· ἀδεία δὲ τοῦ Γέροντος Ἀγίου Ἀμασείας καὶ προχειρισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εἰς πρεσβύτερον, ἀπῆλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ μετὰ τοῦ Γέροντός μου ἁγίου Σμύρνης εἰς Σμύρνην, ἔνθα τῇ 14ῃ φεβρουαρίου τοῦ 1870 προσχειρίσθην ὑπ' αὐτοῦ συλλειτουργούντων τῶν ἐπισκόπων Μοσχονησίων καὶ Ἡλιουπόλεως εἰς Ἐπίσκοπον τῆς ποτε διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Μυρέων, τῇ ἐπιμόνῳ δὲ αἰτήσῃ τῶν χριστιανῶν Βάρνης τῇ 22ῃ μαρτίου τοῦ 1875 ἐψηφίσθην διὰ κανονικῶν ψήφων μητροπολίτης Βάρνης, ἔνθα σχολεῖα καὶ ἐκκλησίας ἐπισκευάσας καὶ ἐν χωρίοις συστήσας καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου διέμεινα (καὶ τῶν βουλγάρων μητροπολιτῶν καταφυγόντων εἰς Κωνσταντινούπολιν) προσστατεύων τοὺς χριστιανούς μου, αὐτοπροσώπως μεταβάς εἰς Καβάρναν κατὰ τὴν λεηλασίαν αὐτῆς καὶ τὴν σφαγὴν τινῶν χριστιανῶν ὑπὸ τῶν κινκασίων, περισυλλέξας καὶ διασώσας τοὺς χριστιανούς μου καὶ ἐξαποστείλας αὐτοὺς διὰ βασιλικοῦ θωρηκτοῦ ἀτμοπλοίου ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως Βαλτσικίου εἰς Βάρνην, ἔνθα κατασκηνώσας αὐτοὺς ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ταῖς ἀύλαις τῶν ἐκκλησιῶν περιεποιήθην καὶ διέθρεψα μέχρι τέλους τοῦ πολέμου.

Μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν δὲ, ἀντεπεξερχόμενος κατὰ τῶν βουλγαρικῶν ἀνθαιρεσιῶν καὶ καταπιέσεων, καὶ ἐπιβουλευόμενος ὑπὸ τῶν βουλγάρων καὶ τῶν Ἀρχῶν αὐτῶν, τῆς

τε ζωῆς μου ἀπειληθείσης, ἐσώθην προσκληθεὶς ὡς συνοδικὸς εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ τοῦ τότε πατριαρχεύοντος Ἰωακείμ τοῦ Γου, καὶ τῷ 1882, νοεμβρίου 27, μετετέθην διὰ κανονικῶν ψήφων τῆς Ἱ. Συνόδου εἰς τὴν μητρόπολιν Καστορίας.

Πρὶν ἢ ἀπέλθω εἰς τὴν Θεόθεν λαχοῦσάν μοι δευτέραν ταύτην ἐπαρχίαν, ἐφρόντισα ἵνα μάθω κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὰ κατ' αὐτήν. Ἐπληροφορήθην ὅθεν ὅτι, ἐκτὸς τῶν καθαρῶς ἐλλήνων, κατοικεῖται καὶ ἀπὸ πολλῶν βουλγαροφώνων, καὶ ἰκανῶν ἀλβανοφώνων καὶ βλαχοφώνων καὶ ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ ἄνδρες ἀποδημοῦσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ Ἀδριανούπολιν καὶ ἀλλαχοῦ. Οἱ μὲν καθαρῶς ἕλληνες πολῖται Καστορίας, μετερχόμενοι τὸν κατασκευαστὴν μυλωτῶν καὶ τὸν γουνέμπορον, οἱ δὲ χωρικοὶ τὸν κτίστην ἢ τέκτονα (τμήμα Ἀνασελίτσας), οἱ βουλγαρόφωνοι τὸν γαλακτοπώλην (καϊμακτζῆν) καὶ ἀρτοποιόν, καὶ ἐν Ἀθήναις τὸν κτίστην (τσούσιδες), οἱ βλαχοφώνοι τὸν ἀρτοποιὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τινες ἐν Σερβίᾳ καὶ Ρουμανίᾳ, οἱ δὲ ἀλβανόφωνοι τὸν κροεσπώλην, λαχανοπώλην καὶ κηπουρὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀλλαχοῦ· κατὰ συνέπειαν δὲ ὅτι ἐν τοῖς χωρίοις ἔμενον αἱ γυναῖκες καὶ ὀλίγοι ἄνδρες διαρκῶς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γέροντες καὶ οἱ ἱερεῖς.

Ἐθεώρησα φρόνιμον νὰ ἐκμάθω πολλὰς λέξεις βουλγαρικὰς, ἀλβανικὰς καὶ βλαχικὰς καὶ γνωρίσω τινὰς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐργαζομένων· καὶ ἄλλοι μὲν προσῆλθον αὐτόκλητοι, ἄλλοι δὲ προσκληθέντες, οὕτω δὲ ἔμαθον παρ' αὐτῶν τὰ τοῦ τύπου αὐτῶν, ἐκτὸς τῶν βουλγαροφώνων, ἐξ ὧν οὐδεὶς ἐπλησίασέ με, καθόσον πάντες ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει σχισματικῶν βουλγάρων παρεσύρθησαν καὶ προσέκλιναν εἰς τὴν βουλγαρικὴν Ἐξαρχίαν ἥτις καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὰ χωρία αὐτῶν βουλγάρους διδασκάλους ἀδρῶς ὑπ' αὐτῆς μισθοδοτούμενους, ὡς ἀποστόλους τοῦ σχίσματος.

Πρὸ τῆς εἰς Καστορίαν ἀναχωρήσεώς μου προσέλαβον ὡς γραμματέα μου ἀπόφοιτόν τινα τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχο-

λῆς, ἐκ τῶν ἀλβανοφώνων χωρίων τῆς ἐπαρχίας μου ὀρμώμενον, ὀνόματι Βασίλειον Μαρκίδην καὶ ὑπηρέτην μακεδόνα εἰδότα καλῶς τὴν τοῦ τόπου βουλγαρικὴν, (διότι εἰρησθῶ ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ ἐν Μακεδονίᾳ ὁμιλουμένη βουλγαρικὴ, μίγμα τυγχάνουσα ἑλληνικῶν, βουλγαρικῶν, ἀλβανικῶν, βλαχικῶν καὶ τουρκικῶν λέξεων, ὅπως ἀκατάληπτός ἐστιν ἐν Βουλγαρίᾳ, ὅπως καὶ ἡ ἐν Βουλγαρίᾳ ὁμιλουμένη βουλγαρικὴ ἀκατάληπτος τυγχάνει τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ βουλγαροφώνοις) ἵνα ἀμφότεροι χρησιμεύσωσί μοι καὶ ὡς διερμηνεῖς.

Ἄμα δ' ἀφικόμενος εἰς Καστορίαν ἐφρόντισα ἵνα διὰ παντός τρόπου προκαλέσω τὴν προσέλευσιν ἐν τῇ μητροπόλει μου τῶν ἱερέων τῶν βουλγαροφώνων χωρίων, παρ' ὧν ἔβηβαιώθην ὅτι ἐν τοῖς χωρίοις αὐτῶν ἐδίδασκον μὲν βούλγαροι διδάσκαλοι ψάλλοντες βουλγαριστί, ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, τῆς λειτουργίας τελουμένης ἑλληνιστί, ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἔτι ἀποφασισθῆναι νὰ κηρυχθῶσι σχισματικά καὶ ὅτι ἐπιέζοντο λίαν ὑπὸ ληστρικῶν συμμοριῶν καὶ τῶν ταύτας καταδιωκόντων στρατιωτικῶν σωμάτων. Τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὅπως ἐπωφεληθῶ ἔσπευσα μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας νὰ ἐξέλθω εἰς περιοδεῖαν τῶν βουλγαροφώνων χωρίων γράψας πρότερον κατ' εὐθείαν εἰς τὸν τότε πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος τὸν ἀοίδιμον Χ. Τρικούπην τὴν τοιαύτην ἐν τοῖς βουλγαροφώνοις χωρίοις κατάστασιν καὶ τὴν πρόθεσίν μου ἵνα διὰ παντός τρόπου ἐκδιώξω ἀπ' αὐτῶν τοὺς βουλγαροδιδασκάλους ἀποστελλομένους καὶ μισθοδοτούμενους ὑπὸ τῆς βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας, καὶ ἀντικαταστήσω αὐτοὺς δι' ἑλλήνων, ἐρωτῶν δ' ἂν ἐν ἐπιτυχίᾳ θὰ χορηγηθῶσι οἱ μισθοὶ ὑπὸ τοῦ τότε ἐν ἐνεργείᾳ «**Συλλόγου** πρὸς δίδασιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων». Λαβὼν δ' ἀπάντησιν καταφατικὴν ἀμέσως προειδοποίησα τὸν ἱερέα τοῦ πρώτου βουλγαροφώνου χωρίου περὶ τῆς κατὰ τὴν ἐπιούσαν μελλούσης ἐλεύσεώς μου ἐν τῷ χωρίῳ αὐτοῦ. Ἄτυχῶς ὅμως κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ τῇ ἐπιούσῃ ἀφιξίν μου, οὐδεὶς ἐξῆλθεν εἰς προὑπάντησίν μου· περιφερόμενος δ' ἔφιππος ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ τῆς ἀκολουθίας

μου ἀπήνησα τὸν ἱερέα, ὃν ἠρώτησα ἂν ἠτοιμάσθῃ δι' ἡ-
 μᾶς κατάλυμα· «οὐχί· εἶπεν» σὺ δὲν μὲ δέχεσαι εἰς τὸν οἶ-
 κόν σου; τούτου δὲ κατόπιν πολλῶν δισταγμῶν συγκατατε-
 θέντος, κατήλθον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἔνθα μετ' ὀλίγον προσ-
 ἤλθον δύο χωρικοί, καὶ τρίτος καὶ τέταρτος· τούτους μετὰ
 προσηνείας ἠρώτησα, πῶς διάγουσιν; Εἰς τὴν ἀπάντησιν δ'
 αὐτῶν ὅτι ὑφίσταντο τὰ πάνδεινα ἐκ τῶν ληστρικῶν συμμο-
 ριῶν, κακώσεις δέ, δαρμούς, καὶ ἀπογυμνώσεις ἐκ τῶν κατό-
 πιν αὐτῶν ἐπερχομένων, ἐξέφρασα τὴν λύπην καὶ ἀδημονίαν
 μου διότι δὲν προσήρχοντο εἰς τὴν μητρόπολιν ἵνα μοι δη-
 λώσωσι ταῦτα ὅπως ἐνεργήσω διὰ παντός τρόπου, προθυ-
 μος ἵνα καὶ τὴν ζωὴν μου θυσιάσω, ὅπως σώσω αὐτοὺς
 ἀπὸ τῶν δεινοπαθημάτων τούτων. Φαίνεται ὅτι οἱ λόγοι μου
 οὗτοι ἔφερον ἀποτέλεσμα διότι ἀποχωρήσαντες οἱ ὡς ἄνω
 χωρικοί ἐπανήλθον μετ' ὀλίγον καὶ προσεκάλεσάν με εἰς
 παρασκευασθὲν κατάλυμα· καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἀπεποιή-
 θην, κατόπιν ὅμως ἐπιμόνων παρακλήσεων μετέβην καὶ
 ἐκείθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὸν ἐσπερινόν, τὴν δ' ἐ-
 πιούσαν ἐλειτούργησα καὶ ᾠμίλησα ἀναμιγνύων λέξεις ἐλ-
 ληνικάς, τουρκικὰς καὶ τινὰς βουλγαρικὰς διὰ νὰ μὲ ἐννοή-
 σωσι. Μετὰ τὴν λειτουργίαν συνήλθον ἐν τῷ καταλύματί
 μου πάντες οἱ ἐν τῷ χωρίῳ ἄνδρες· εἶπον αὐτοῖς πολλὰ καὶ
 κατέδειξα ὅτι δὲν εἶνε βούλγαροι, διότι ὁμιλοῦσι γλῶσσαν,
 ἣν δὲν ἐννοοῦσιν οἱ ἐν Βουλγαρίᾳ, ὅπως καὶ οἱ ἴδιοι δὲν
 ἐννοοῦσι τὴν ὁμιλουμένην ἐν Βουλγαρίᾳ), καθόσον οἱ πρὸ
 αἰῶνων ἐπιδρομεῖς καὶ ἐγκαταστάντες ἐν τοῖς χωρίοις αὐτῶν
 βούλγαροι ἠνάγκασαν μὲν τοὺς ἐντοπίους Ἕλληνας ἵνα ἐκ-
 μάθωσιν ὀλίγας λέξεις βουλγαρικὰς διὰ νὰ συνεννοῶνται
 μετ' αὐτῶν, ἔπειτα ὅμως ἐπειδὴ ἐξεδειώχθησαν ὑπὸ τῶν αὐ-
 τοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔμειναν ἐν τοῖς χω-
 ρίοις οἱ Ἕλληνες κάτοικοι αὐτῶν μετὰ βουλγαρίδων, ὅσαί
 συνήψαν γάμον μετὰ ἐντοπίων. Ἀκολούθως ἔσχον κατοίκους
 κουτσαβλάχους καὶ ἀλβανούς καὶ ἀνέμιξεν εἰς τὴν γλῶσ-
 σαν αὐτῶν βλαχικὰς καὶ ἀλβανικὰς λέξεις, ἔπειτα δὲ ἐπὶ
 τουρκοκρατίας καὶ τουρκικάς, καὶ οὕτως ἐσχηματίσθη ἡ

γλῶσσα αὐτή, τὴν ὁποίαν ὀμιλοῦσιν ἄγνοι Ἕλληνες ὄντες, καθόσον ἡ γενεολογία αὐτῶν καὶ ἡ καταγωγὴ μένει πάντοτε Ἑλληνική. Ἐν τισι δὲ χωρίοις προσήλθον καὶ ἠσπάσθησαν τὴν δεξιάν μου γυναῖκες γραῖαι ἐννενηκοντούτιδες, αἱ ὁποῖαι ὀμίλουσιν τὴν ἑλληνικὴν, ἐρωτηθεῖσαι δὲ πόθεν ἔμαθον νὰ ὀμιλῶσιν ἑλληνιστί; ἀπήντησάν με ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ αὐτῶν ἦσαν κόραι ὀμιλεῖτο ἡ ἑλληνική, ὥστε ὡς φαίνεται μετὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν εἰσεχώρησαν εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν λέξεις βλαχικαί, βουλγαρικαί, ἀλβανικαὶ καὶ τουρκικαὶ καὶ ἀπώλεσε τὴν ἑλληνικὴν αὐτῆς ὄψιν. Ἐπεισθήσαν ἐπὶ τέλους ὅτι εἶνε καθαροὶ Ἕλληνες καὶ μοι ὑπεσχέθησαν νὰ ἐκδιώξωσι τὸν βούλγαρον διδάσκαλον αὐτῶν σταλέντα καὶ μισθοδοτούμενον ὑπὸ τῆς Ἐξαρχίας, παρεκάλεσάν με δ' ἵνα στείλω ἑλληνα διδάσκαλον παρ' ἐμοῦ μισθοδοτούμενον, ἐπειδὴ οἱ ἴδιοι πτωχοὶ ὄντες δὲν δύνανται νὰ μισθώσωσι διδάσκαλον. Ἐπὶ δὲ τῇ ὑποσχέσει μου ἐξεδιώχθη ἀμέσως ὁ βούλγαρος διδάσκαλος καὶ διὰ γράμματός μου πρὸς τὸν ἐν τῇ μητροπόλει ἐπίτροπόν μου, ὅπερ ἐπέδωκα αὐτοῖς, μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἶχον ἑλληνα διδάσκαλον. Τοῦτ' αὐτὸ ἐπανελήφθη διὰ διαφόρων μέσων καὶ τοῦ πρώτου καλοῦ παραδείγματος πρὸς μίμησιν καὶ εἰς πάντα τὰ λοιπὰ βουλγαρόφωνα χωρία.

Ἐν τινι χωρίῳ εὔρον ἐν τῇ ἱερᾷ προθέσει τῆς ἐκκλησίας μανδήλιον ἐστρωμένον φέρον τὴν εἰκόνα τοῦ ἡγεμόνος τῆς βουλγαρίας Βάτεμβεργ, ὡς ἀντιμίνσιον· περισυνέλεξα αὐτὸ καὶ ἔθησα ἐν τῷ κόλπῳ μου· μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν ᾧ κατέλυον ἐξήγαγον αὐτὸ ἐκ τοῦ κόλπου μου καὶ ἔδειξα αὐτὸ τοῖς περὶ ἐμὲ προκρίτοις τοῦ χωρίου εἰπὼν «τοῦτο εὔρον ἠπλωμένον ἐν τῇ ἱερᾷ Προθέσει· μοι εἶπατε ὅτι ἔρχεται στρατὸς εἰς τὸ χωρίον ὑμῶν καταδιώκων τὰς ληστικὰς συμμορίας, εἰσέρχεται δὲ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔρευνῶν μὴ ὑπάρχει ληστὴς κρυπτόμενος· ἐὰν λοιπὸν ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ στρατοῦ ἔβλεπε ἐπὶ τῆς Ἱ. προθέσεως τὸ μανδήλιον τοῦτο δὲν θὰ σᾶς ἔλεγεν «ἄπιστοι! Ὑμεῖς τὸν ἡγεμόνα τῆς Βουλγαρίας ὡς θεὸν προσκυνεῖτε καὶ σκοποὺς

ἐπαναστατικούς βεβαίως ἔχετε» καὶ δὲν θὰ κατασυνέτριβε ὑμᾶς διὰ σκληροτάτου δαρμοῦ; Τότε εἰς τῶν παρακαθημένων προκρίτων λαβὼν τὸ μανδήλιον ἀπὸ τῶν χειρῶν μου ἔρριψεν ἐντὸς τῆς ἐν τῷ δωματίῳ καιούσης θερμάστρας προσειπὼν: αὐτὸς ὁ βούλγαρος διδάσκαλος θὰ ἐπιφέρει τὴν καταστροφὴν τοῦ χωρίου ἡμῶν, θὰ διώξωμεν αὐτὸν ἀμέσως, ἀλλὰ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶςστείλητε ἑλληνοδιδάσκαλον, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ἐν ἄλλῳ χωρίῳ, οὐτινος τὸ ὄνομα διαφεύγει με τῆς μνήμης, οἱ χωρικοὶ δὲν ἐπέισθησαν νὰ προσλάβωσιν ἑλληνα διδάσκαλον, πληροφορηθεὶς ὅμως ὅτι οἱ ἄνδρες τοῦ χωρίου ἐργάζονται ἐν Ἀθήναις μετερχόμενοι τὸν κτίστην (τσούσιδες), ἔγραψα τῷ δημάρχῳ Ἀθηνῶν κ. Σουτσω ἵνα συστήσῃ τοὺς ἀρχιτέκτονας νὰ μὴ δοθῇ τοῖς ἐν λόγῳ χωρικοῖς ἐργασία, ἐφ' ὅσῳ δὲν παρουσιάσωσιν ἔγγραφον, δι' οὗ νὰ γίνηται δῆλον ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ αὐτῶν διδάσκει ἑλληνα διδάσκαλος. Οὕτω δὲ ἔσπευσαν καὶ οὗτοι νὰ γράψωσιν εἰς τὸ χωρίον αὐτῶν συνιστῶντες τὴν παραδοχὴν ἑλληνοδιδασκάλου καὶ ἀποδοχὴν αὐτοῖς τοῦ σχετικοῦ ἔγγραφου μου, ὑποστάντες εἰκοσαήμερον περίπου ἀκούσιον ἀπεργίαν.

Μόνον ἐν Ζαγοριτσάνῃ, πατρίδι τοῦ μακαρίτου μητροπολίτου Σμύρνης κυροῦ Βασιλείου, ὑπῆρχε διδάσκαλος βούλγαρος ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ σχίσματος, οὐτινος δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ ἀμέσως τὴν ἀποπομπὴν, ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνδρες τοῦ χωρίου, τὸν γαλακτοπώλην ἐν Κωνσταντινίᾳ μετερχόμενοι, εἶχον ἀποσκοπήσει πρὸς τὴν Βουλγ. Ἐξαρχίαν, οἱ ἐν τῷ χωρίῳ εὐρεθέντες, ἂν καὶ με ὑποδέχθησαν, δὲν ἐπέισθησαν ὅμως ἵνα ἀποπέμψωσιν αὐτόν. (Ἐν παρόδῳ εἰρησθήτω τοῦτο, ὅτε μετατεθεὶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καστορίας ἔμενον ἔτι ἐν Κωνσταντινίᾳ, ὁ τότε Ἀγχιάλου Βασίλειος (ἡδη ἀποθανὼν Σμύρνης) ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινίαν πρὸς εἰσπραξίν συνδρομῶν διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἐν Ἀγχιάλῳ παρθεναγωγείου ἐπεσκέφθη καὶ συνεχάρη μοι ἐπὶ τῇ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ μεταθέσει μου. Ἐπὶ τῇ παρατηρήσει μου ὅτι, ὡς ἔμαθον, ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ διδάσκει βούλγαρος διδάσκαλος, ἀπήντησέ μοι καὶ διατί ὄχι; ἀφοῦ εἴμεθα βούλγαροι; Ὁμολογῶ

ὅτι κεραυνὸς ἔὰν ἔπιπτε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου δὲν θά μοι ἐπέφερε τόσον ψυχικὸν ἄλγος, ὅσον ἢ τοιαύτη ἀπάντησις αὐτοῦ). Ἄλλ' ὁ Θεὸς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐπήλθε μοι ἄρρωγός, διότι μετὰ τινὰς ἀκόμη μῆνας συνέπεσε πρὸ τοῦ χωρίου τούτου ληστρική συμμορία ἢ ἀπογυμνώση ὀδοιπόρους τινὰς, ὅπερ μαθὼν ὁ διοικητὴς Καστορίας ἀπέστειλε τὸν ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς μετὰ χωροφυλάκων εἰς τὸ χωρίον καὶ συνέλαβε τοὺς ἐν τῷ χωρίῳ εὕρισκομένους περὶ τοὺς εἴκοσι προκρίτους καὶ ἔφερεν καὶ ἔρριψεν εἰς τὰς φυλακὰς Καστορίας, ἐπὶ τῇ ὑποψίᾳ ὅτι οὗτοι συνετήρουν ἐν τῷ χωρίῳ τὴν ληστρικήν συμμορίαν, καὶ ὑπέβαλεν εἰς αὐστηρὰς ἀνακρίσεις. Τὴν ἐπιούσαν ἤλθον ἐκ τοῦ χωρίου πολλοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες παρακαλοῦντές με νὰ ἐνεργήσω πρὸς διάσωσιν αὐτῶν. Ὑπεσχέθην ὅτι θὰ ἐνεργήσω δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων, ἂν καὶ βλέπω τὸ πρᾶγμα ὡς δυσκατόρθωτον, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει καὶ αὐτῶν ὅτι σὺν τῇ ἀποφυλάκισι τῶν κρατουμένων θὰ ἐκδιωχθῆ ἐκ τοῦ χωρίου καὶ ὁ βουλγαροδιδάσκαλος, κατώρθωσα οὐχὶ διὰ μικρῶν χρηματικῶν θυσιῶν τὴν ἀποφυλάκισιν αὐτῶν καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ τὴν ἀποπομπὴν τοῦ βουλγάρου διδασκάλου, ὃν ἀμέσως ἀντικατέστησα διὰ δύο ἑλληνοδιδασκάλων καὶ μιᾶς παρθεναγωγοῦ, καὶ οὕτως ἀπηλλίγη τοῦ ἐφιάλτου καὶ ἡ Ζαγοριτσάνη, χωρίον ὑπὲρ τὰς πεντακοσίας οἰκίας περιλαμβάνον, ὡς καὶ πάντα τὰ χωρία, τῶν σχισματικῶν βουλγαροδιδασκάλων ἀντικατασταθέντων δι' ἑλλήνων, χορηγούσης τῆς εὐσεβοῦς πηγῆς· ἔμενον δὲ τοιοῦτοι μόνον ἐν τῇ πόλει Καστορίας, ἔνθα εἶχον ἐνοικιάσει παρὰ Ἰουδαίων οἰκίας καὶ συστήσει ἄρρεναγωγεῖον, παρθεναγωγεῖον καὶ οἰκοτροφεῖον διὰ δέκα παῖδας καὶ ὀκτὸ κοράσια περισυλλεγένητα ἐκ τῶν χωρίων, μετὰ διδασκάλου, διδασκαλίσης καὶ τινος ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου, ὡς ἐπόπτου τῶν βουλγαρικῶν σχολῶν. Οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ὁμοῦ ἐπιτηδείως κατωρθώθη ἡ μὲν διδασκάλισσα, ἐρασθεῖσα νέον τινὰ ἐκ τῶν ἡμετέρων, νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ προσελθοῦσα τὴν ἐπιούσαν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν, μετὰ τὴν ἐκ-

αὐτῆς ἀνάγνωσιν συγχωρητικῆς εὐχῆς, νὰ συζευχθῆ αὐτόν· τὸν δὲ ἀρχιμανδρίτην Γρηγόριον καὶ τὸν βουλγαροδιδάσκαλον, συνεννοηθεὶς πρότερον μετὰ τοῦ ἀλβανοῦ διοικητοῦ Σαλίχ βέη, κατήγγελα ὡς ἐνεργοῦντας πρὸς διατάραξιν τῆς ἡσυχίας τῶν κατοίκων καί, κατ' οἶκον αὐτῶν ἐρεῦνης γενομένης καὶ πολλῶν ἐνοχοποιητικῶν ἐγγράφων εἰς χεῖρας τῆς ἐπιτοπίου Ἀρχῆς περιελθόντων. συνελήφθησαν καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακάς· ἐκλείσθησαν δὲ καὶ ἐσφραγίσθησαν τὰ σχολεῖα αὐτῶν καὶ μετὰ δέμηνον διαμονὴν αὐτῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς Καστορίας ἐστάλησαν εἰς Κορυτσᾶν, ἔνθα ἐπὶ ὀλόκληρον ἑξάμηνον διαμείναντες πεφυλακισμένοι ἐστάλησαν εἴτα εἰς Μοναστήριον καὶ διέμεινον ἐν ταῖς φυλακαῖς μέχρι τῆς Μεγάλης ἐβδομάδος τοῦ ἐπικειμένου Πάσχα, ὅτε διὰ πολλῶν χρηματικῶν θυσιῶν καὶ ἐπὶ τῇ προσφάσει ὅπως ἐορτάσωσι τὸ Πάσχα ἀπεφυλακίσθησαν.

Οὕτω δὲ τῇ θείᾳ ἀρωγῇ ἐκαθαρίσθη τὸ ἔδαφος τῆς ἐπαρχίας μου ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν καὶ τριβόλων καὶ ἤρξατο οὐ μόνον ἐν τοῖς χωρίοις τῆς ἐπαρχίας μου νὰ διδάσκηται ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀλλὰ κατὰ μίμησιν καὶ εἰς τὰ βουλγαροφώνη χωρία τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν, ἐκδιωχθέντων τῶν βουλγάρων διδασκάλων.

Ὅπως δὲ συγκρατήσω τοὺς χωρικοὺς προσκειμένους τῇ μητροπόλει, ἐπεσκεπτόμην τὰ χωρία περιοδεύων κατ' ἔτος καὶ μάλιστα τὰ βουλγαροφώνη ἐν ὥραις βαρυτάτων χειμῶνων κατ' ἐπικρατήσασαν παλαιὰν συνήθειαν ἀπὸ τῆς 1ης δεκεμβρίου μέχρι τέλους φεβρουαρίου, λίαν κακῶς διαιτώμενος, καταλύων καὶ διανυκτερεύων εἰς δωμάτια ὑπὸ παντὸς ἀνέμου διεκπεραιούμενα, οὕτως ὥστε πολλάκις τὴν πρωΐαν κατὰ τὴν ἀφύπνησίν μου νὰ φέρω ἐπὶ τοῦ κλινοσκεπάσματός μου στιβάδα χιόνων· παθῶν δὲ μετὰ τριετίαν τοὺς πόδας ἀπὸ ρευματισμοῦ καὶ τὸν στόμαχον, κατῆλθον κατὰ τὸ ἔαρ εἰς Θεσσαλονίκην μεταβὰς πρὸς θεραπείαν εἰς τὰ θειοῦχα λουτρὰ Ματζάρ.

Ἐνταῦθα σημειωτέον ὅτι πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν χωρίων ἀπὸ τῶν βουλγαροδιδασκάλων συνετέ-

λεσαν καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον συνηθίσει, ὡς μοι εἶπον, ἀπὸ τῶν προκατόχων μου νὰ ἴστανται ὄρθιοι πρὸ τοῦ ἀρχιερέως καθημένου με ἐσταυρωμένας χεῖρας, νὰ ὑπηρετῶσι δ' αὐτὸν τρώγοντα ἐν τῇ τραπέζῃ. Ἐγὼ ἐπέτρεψα οὐχὶ μόνον νὰ παρακάθηνται μετ' ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ νὰ συντρώγωσι καὶ συμπίνωσι μετ' ἐμοῦ· διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐκέρδισα τὰς καρδίας αὐτῶν εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ ἐκτελῶσιν ὅλας τὰς ὁδηγίας μου πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐκδιώξεως τῶν βουλγαροδιδασκάλων.

Ἄλλο μῆσον ὅπως ἐφελκύσω τοὺς Χριστιανοὺς καὶ μάλιστα τοὺς βουλγαροφώνους εἰς τὴν Μητρόπολιν καὶ ἀγαπήσωσιν αὐτὴν ἢν καὶ τὸ ἐξῆς· Ἡ μητρόπολις Καστορίας εἶχε κτῆμα αὐτῆς ἄμπελον, ἐξ ἧς ἐπαρίζετο περὶ τὰς χιλίας ὀκάδας ἐτησίως οἴνου τοῦτον κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ προκατοχοὶ μου ἐπώλουν, δι' ὃ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος μετὰ τὴν συγκομιδὴν ὃ ἐκ τῶν δημογερόντων Χριστόδουλος Τσάτας ἐζήτησε ἵνα τῷ πωλήσω τὸν οἶνον· ἀπήντησα αὐτῷ ὅτι οὔτε τὴν μητρόπολιν θὰ καταστήσω καπηλεῖον, οὔτε ἐγὼ θὰ γίνω κάπηλος· εἰς δὲ τὴν ἐρωτησίαν του· τί θὰ τὸ κάμῃς; ἀπήντησα· θὰ ἴδῃς.

Ἐν τῇ μητροπόλει ὑπάρχει δωμάτιον παραπλεύρως τῆς θύρας αὐτῆς, ὅπερ ἔχει θερμάστραν τοῦ τοίχου καὶ ὅπερ ἐχρησιμοποίησα ὡς καφετσαρίαν, ἔφερε δέ, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν χειμῶνα πολλὴν ἀνθρακίαν πρὸς θέρμανσιν τῶν προσερχομένων χωρικῶν, ἐν ταύτῃ ἐπρομηθεύθη καὶ δέκα ἀγγεῖα περιλαμβάνοντα ἕκαστον ἡμίσειαν ὀκᾶν οἴνου, ὡς αἱ τοῦ Ἁγίου Ὁρους **Βιακονίαι**, διέταξα δὲ ἵνα ταῦτα πληρῆ οἴνου τοποθετῶνται περὶ τὴν ἀνθρακίαν πρὸς θέρμανσιν, δίδωνται δὲ εἰς τοὺς προσερχομένους καὶ ὑπὸ τοῦ ψύχους τρέμοντας χωρικοὺς ἵνα πίωσι καὶ θερμανθῶσιν. Αὕτη δὲ ἡ συμπεριφορὰ πρὸς αὐτοὺς τῆς μητροπόλεως οὐχὶ μόνον ἐφείλκυσε τὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπεχρέωσεν ἵνα, ὅταν καὶ ἐκ δευτέρου προσήρχοντο, νὰ φέρωσι καὶ δῶρόν τι, ἢ ὀλίγον βούτυρον ἢ ὄρνιν, οὕτως ὥστε ἡμέραν τινὰ ὃ ἐκ τῶν δημογερόντων ἱατρὸς Σιμῶτας ἰδὼν

χωρικὸν καθ' ἣν ὥραν συνεδρίαζεν ἐν τῇ μητροπόλει ἡ δημογεροντία νὰ εἶπη εἰς τὸν δημογέροντα Χριστόδουλον Τσάταν, τὸν ζητήσαντα ν' ἀγοράσῃ τὸν οἶνον μου: ἐνόησες διατὶ δὲν σὲ ἐπώλησε ὁ δεσπότης τὸν οἶνόν του ἀντὶ δέκα παράδων τῆν ὀκτῶν; διότι τὸν εἶχε προωρισμένον πρὸς δύο γρόσια· εἶδες ποτὲ χωρικὸν νὰ φέρῃ τι εἰς τὴν μητρόπολιν; ἰδὲ αὐτὸν φέροντα ὄρνιν, διότι ἔπιε οἶνον τοῦ δεσπότη.

Καὶ ἕτερον μέσον ἐφείλκυσε τὴν ἀγάπην τῶν χωρικῶν τὸ ἐξῆς: ὑπῆρχε συνήθεια ἐν τοῖς χωρίοις ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ τὴν λειτουργίαν νὰ ψάλλῃ καὶ ἀγιασμὸν καὶ φατίσῃ τοὺς ἐκκλησιαζομένους, οἱ ὅποιοι ἔρριπτον εἰς δίσκον κερμάτια 5—10 παράδων· ταῦτα κατὰ διαταγὴν μου ὁ διάκονός μου ἐτοποθέτει ἐντὸς σακκιδίου πολλάκις ἀνερχόμενα ἀπὸ 50 ἕως 100 γροσίων καὶ παρέδιδέ μοι κατὰ τὴν ἀναχώρησιν ἐκ τοῦ χωρίου ὅτε προέπεμπόν με οἱ χωρικοὶ, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία, τοὺς ὁποίους ἔφιππος εὐλογῶν ἔρριπτον ἐπ' αὐτῶν ἐκ διαλειμμάτων τὰ κερμάτια, τὰ ὅποια ἔσπευδον χαίροντες νὰ συναΐωσιν, μάλιστα τὰ παιδία καὶ αἱ γυναῖκες καὶ ἐζήτητον τὴν ταχεῖαν ἐπάνοδόν μου, ὥστε πολλάκις οἱ ἄνδρες ἐρχόμενοι εἰς τὴν μητρόπολιν παρεκάλουν με νὰ μὴ βραδύνω ἐπὶ ὀλόκληρον ἔτος τὴν ἐπάνοδόν μου εἰς τὸ χωρίον των.

Ἄτυχῶς οἱ διάδοχοί μου τὴν ἀντίθετον τῆς ἐμῆς βადίσαντες ὁδὸν προὐκάλεσαν τὴν ἀποσκίρτησιν ἀπὸ τῆς μητροπόλεως βουλγαροφώνων τινῶν χωρίων, τὴν ὁποίαν συνεπλήρωσαν διὰ τῶν λοιπῶν βουλγαροφώνων χωρίων αἱ πιέσεις τῶν ληστρικῶν βουλγαρικῶν συμμοριῶν (κομιτατζίδων) ὑπὸ τὰς ὀδηγίας τῆς ἐν Σοφίᾳ βουλγαρικῆς κυβερνήσεως, πρὸς δημιουργίαν Μακεδονίας βουλγαρικῆς.

Οὕτως οὖν ὀκταετείαν ὀλόκληρον ἐπισκεπτόμενος κατ' ἔτος τὰ ἑκατὸν ἐννεήκοντα χωρία τῆς Ἐπαρχίας μου, τελῶν ἐν πᾶσι τὴν θεῖαν λειτουργίαν, ὁμιλῶν ἐπ' ἐκκλησίας καὶ συμβουλευῶν ἵνα ἐμμένωσιν εἰς τὰ πάτρια ἡθῆ καὶ ἔθιμα, ἐξ ὧν κατεφαινετο ἡ ἑλληνικὴ αὐτῶν καταγωγὴ, ἐπισκεπτόμενος τὰ σχολεῖα αὐτῶν καὶ ποιῶν προχείρους ἐξετάσεις

δι' ὧν πολλὰ ἄτοπα ἀνοήτων διδασκάλων διωρθοῦντο, καὶ ἐξελέγχων τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν, ὑπενόμειον ἐν τῷ μεγάλῳ ζήλῳ μου ἀνεπαισθήτως τὴν ὑγίαν μου προσβληθεὶς κατὰ πρῶτον, ὡς προέγραφα, ἀπὸ ρευματισμοῦ, οὗς ἐθεράπευσα κάπως ἐν τοῖς θειούχοις λουτροῖς Ματζάρ τῆς Θεσσαλονίκης, εἶτα δὲ ἐν Ἀδριανούπολει ὑπὸ Ἰσχιάσεως, πρὸς θεραπείαν τῆς ὁποίας μετέβην ἐν τοῖς θειούχοις λουτροῖς Μπάδων εἰς Βιέννην, ἔνθα ἔνεφανίσθη μοι καὶ ἐντεροκήλη, δι' ἣν εἰδικὸς ἰατρὸς ἀποκρούσας ἐπέβαλέ μοι ἐπίδεσμον, ὃν μεταποιήσας κάπως φέρω μέχρι σήμερον.

Διὰ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῆ χρηματικῆ συνδρομῆ ἑμοῦ καὶ τῶν εὐπορούντων χριστιανῶν μου ἐκτίσθη ἐν Καστορίᾳ μεγαλοπρεπὴς σχολὴ διώροφος περιλαμβάνουσα δέκα αἰθούσας, ἐν ἣ ἔγκατέστη ἢ τε ἀστικὴ σχολὴ καὶ τὸ σχολαρχεῖον, στοιχίσασα περὶ τὰς χιλίας λίρας πρὸς ἐξοικονόμησιν δ' ἐξόδων τὸ ὑλικὸν αὐτῆς μετεκομίζετο ἀπὸ τῆς ὄχθης τῆς περὶ τὴν πόλιν λίμνης ὑπὸ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀκολουθούντων με, προπορευόμενον μετὰ φόρου. Ἔτερον δ' οἰκοδόμημα ἐκτίσθη ἐν αὐτῇ μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν χρησιμεῦον ὡς νηπιαγωγεῖον. Καὶ ἐν τοῖς χωρίοις δὲ ἱκανὰ σχολεῖα ἐκτίσθησαν καὶ τινες ἐκκλησίαι.

Μετὰ παρέλευσιν δ' ὀλοκλήρου ἐπταετίας τὰ ἐν Μοναστηρίῳ κομιτάτα, βουλγαρικόν, βλαχικόν, καὶ ἀλβανικόν ἐκ συμφώνου συνεννοηθέντα κατήγγειλάν με τῆ ἐπιτοπίῳ ἀρχῇ ὡς συνεργαζόμενον μετὰ ἐλληνικῶν ληστρικῶν συμμοριῶν καὶ ἐξυπηρετοῦντα τὰ ἐλληνικὰ συμφέροντα, διὸ καὶ προσκληθεὶς εἰς Μοναστήριον παρεπέμφθη ὑπὸ τοῦ νομάρχου εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ συσταθὲν ἐκεῖ στρατοδικεῖον. (Ἐνταῦθα σημειωτέον ὅτι τὸν τε Ἀπόστολον Μαργαρίτην, ἐντολέα τῆς ρουμουνικῆς κυβερνήσεως ἵνα ἐργάζεται πρὸς ἐκρουμούνισιν, τῶν κουτσοβλάχων ἀπηνῶς κατεδίωξα ἐν Βλαχοκλεισούρᾳ, ὡς καὶ τὸ τότε γεννηθὲν ἀλβανικὸν σχολεῖον ἐν τοῖς ἀλβανοφώνοις χριστιανικοῖς χωρίοις τῆς ἐπαρχίας μου, ἐκδιώξας τοὺς σταλέντας ἐν αὐτοῖς διδασκάλους αὐτοῦ.) Ἰδὼν δὲ ὅτι προὔτιθεντο ἐν αὐτῷ

νά με ἀνακρίνωσιν, ἀπεποιήθην ὑποβαλὼν ὅτι, κατὰ τὸ ἀνά χειρας μου ὑψηλὸν βεράτιον, μόνον ἐν Κων]πόλει ἦν δυνατόν νά δικασθῶ ὅταν ὑπάρχη κατ' ἔμοῦ καταγγελία. Ἐπέμεινα, ἐφ' ᾧ καί μοι ἐπετράπη ἵνα μεταβῶ παρὰ τῷ νομάρχῃ ὅπως με πείσῃ· ἀλλὰ καὶ τούτου εἰς μάτην κοπιᾶσαντος ἐπετράπη μοι ἵνα ἐπὶ 3 - 4 ἡμέρας σκεφθῶ, ἀφθεῖς ἐλεύθερος ἵνα μεταβῶ εἰς τὴν Ἱ. Μητροπόλιν τοῦ ἁγίου Πελαγονείας· μετ' ἀνταλλαγὴν δὲ τηλεγραφημάτων τοῦ νομάρχου μετὰ τῆς ὑψηλῆς Πύλης καὶ ἐμοῦ μετὰ τῶν Πατριαρχείων, τῇ ἀδείᾳ τοῦ νομάρχου ἐπέστρεψα εἰς Καστορίαν, καὶ μετὰ τινος ἡμέρας λαβὼν πατριαρχικὴν διαταγὴν ἵνα κατέλθω εἰς Κων]πολιν, παραδοὺς τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν τῆς ἐπαρχίας μου τῷ τότε πρωτοσυγκέλλῳ μου Ἀθανασίῳ, τῷ πρὸ δεκαετίας ἀποθανόντι μητροπολίτῃ Σάμου, ἀνεχώρησα ἐκ Καστορίας, ἀτυχῶς μὴ ἀξιωθὲς νά ἐπανέλθω· φθάσας δὲ εἰς Κων]πόλιν ἀπεστάλην τὴν μετεποῖσαν μετὰ τοῦ καποῦ κεχαγιᾶ Σταυράκη ἐφέντη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης ἵνα ἀπαντήσω εἰς ἐρώτησίν τινα τοῦ Ὑπουργοῦ· ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ ἅμ' ἀφικόμενον ὁ ὑπουργὸς παρέπεμψέ με εἰς πολυμελὲς ἐπὶ τούτῳ συστάν δικαστήριον ἵν' ἀνακριθῶ· ἐμοῦ δ' ἐπιμόνως ἀποποιηθέντος, προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ὁ καποῦ κεχαγιᾶς Σταυράκης ἐφέντης καὶ διετάχθη νά με πείσῃ νά ὑποστῶ τὴν ἀνάκρισιν, διότι ἄλλως θὰ μ' ἔθετε ὑπὸ κράτησιν· εἰς τὴν ἀπάντησίν μου ὅμως ὅτι προτιμῶ νά τεθῶ ὑπὸ κράτησιν, διότι τοῦτο θὰ μὲ ἐδόξαζε γενόμενον γνωστὸν ἐν Γαλατῆ καὶ Σταυροδρομίῳ, ὁ ὑπουργὸς ἐκμανεῖς διέταξε τὸν καποῦ κεχαγιᾶν ἀμέσως νά μεταβῇ παρὰ τῷ πατριάρχῃ καὶ μοι φέρῃ διαταγὴν αὐτοῦ ἵνα ὑποστῶ τὴν ἀνάκρισιν· Ὁ πατριάρχης ὅμως ἐγγράφως ἀπήνητησε ὅτι «οὔτε ἐζητήθην ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ, οὔτε ἀπεστάλην ὑπὸ τοῦ πατριάρχου διὰ νά ὑποστῶ ἀνάκρισιν καὶ ἐπομένως ὅτι πρέπει ν' ἀφθεῖς ἐλεύθερος διὰ νά ἐπιστρέψω», ὅπερ καὶ ἐγένετο· εἶτα μετ' ἀνταλλαγὴν ἐγγράφων μεταξὺ Ὑπουργείου καὶ τῶν Πατριαρχείων, ὁ πατριάρχης ἀπέστειλέ με εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἵνα ἀπ-

λῶς ἀπαντήσω εἰς ἐρωτήσεις τινὰς τοῦ Ζιβέρ βέη, τμημα-
τάρχου ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν, παρ' οὗ ἐγενόμην δεκτὸς
μετὰ πολλῆς προσηνείας, ὃ ὁποῖος καὶ παρεκάλεσέ με νὰ
τῷ ἐπιτρέψω ἵνα γράφῃ τὰς εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτοῦ ἀπαν-
τήσεις μου, ἵνα μὴ ταύτας λησμονήσῃ. Εἰς πάσας δὲ τὰς
ἐρωτήσεις αὐτοῦ δεόντως ἀπαντήσας ἔλαβον τὴν διαβεβαίω-
σιν αὐτοῦ ὅτι οὐδὲν εὖρε ἐνοχοποιεῖν με, ἐφ' ᾧ καὶ με
συγχάρῃ.

*Ἐπανέλθων εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐκομισάμην ἐπιστο-
λὴν τοῦ πρωτοσυγκέλλου μου Ἀθανασίου, ἐν ἣ ἐγνώριζέ
μοι ὅτε προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ νομάρχου εἰς Μοναστήριον,
καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀπεδέχθη ν' ἀνακριθῇ ὑπὸ τοῦ στρατοδι-
κειοῦ ἐτέθη ὑπὸ κράτησιν ἐν τινὶ ὄρωματι τοῦ διοικητη-
ρίου, ὅθεν καὶ μοι ἔγραψε ἀμέσως ταῦτα ἐκοινοποίησα τῷ
πατριάρχῃ, ὅστις ἔγραψεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον διαμαρτυρό-
μενος· καὶ μετὰ τινὰ ἀνταλλαγὴν ἐγγράφων μετὰ τοῦ Ὑ-
πουργείου ἀπεφασίσθη ἵνα ὁ πρωτοσύγκελλός μου ὑποχω-
ρήσῃ, ἵνα μὴ καὶ ἐκ δευτέρου προσβληθῇ ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς
Κυβερνήσεως· διὸ καὶ ἔγραψα αὐτῷ ἵνα ὑποχωρῶν ὑποστῇ
τὴν ἀνάκρισιν συστήσας ἅμα αὐτῷ ἵνα αἱ ἀπαντήσεις αὐτοῦ
ᾧσι μεμετροημένοι καὶ κατόπιν πολλῆς σκέψεως. Τὸ στρα-
τοδικεῖον δ' οὐδὲν τὸ ἐνοχοποιεῖν εὐρὸν ἀπέλυσεν αὐτὸν μετ'
εὐχαριστιῶν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐλήφθη εἰς τὰ Πατρι-
αρχεῖα τεσκερὲς τοῦ Μ. βεζύρου, ἐν ᾧ ἐκηρυκτόμην ἀθῶος
καὶ ἐλεύθερος ἵνα ἐπιστρέψω εἰς Καστορίαν. Τοῦ τεσκερὲ
τούτου ἀναγνωσθέντος ἐπὶ Συνόδου οἱ ἅγιοι συνοδικοὶ ἐ-
πλήσθησαν χαρᾶς, ἀλλ' ἐξεπλάγησαν ἀκούσαντες τοῦ πα-
τριάρχου εἰπόντος ὅτι ὁ Καστορίας δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς
Καστορίαν, τοῦ δὲ γέροντος ἁγίου Δέρκων ἀπαντήσαντος· ἢ
ἐπιστροφῇ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του ἔσται θρίαμ-
βος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐπιμένοντος ἵνα ἐπανέλθω, ὁ
πατριάρχης διέλυσε τὴν συνεδρίαν καὶ ἀμέσως ἐξέδωκε καὶ
ἀπέστειλεν εἰς τὴν μητρόπολιν Θεραπείων τὴν ἀπόλυσιν τοῦ
γέροντος Δέρκων ἐκ τῆς Ἱ. Συνόδου, τὴν δ' ἐπιούσαν συνε-
κάλεσε τὴν Ἱ. Σύνοδον καὶ συνέστησε προηγουμένως εἰς ἕνα

ἕκαστον τῶν συνοδικῶν δι' ἀξιώσεων καὶ ἀπειλῶν (ὡς ἐδήλωσέ μοι ὁ κυρὸς Βιζύης Κωνστάντιος) ἵνα δώσωσι τὴν ψῆφον αὐτῶν πρὸς μετάθεσίν μου εἰς τὴν μητρόπολιν Λήμνου, τότε χηρεύσασαν· οὕτω δὲ ἐψηφίσθη μητροπολίτης Λήμνου τῇ 16 ὀκτωβρίου τοῦ 1888.

Γνωρίζων δ' ἀφ' ἑνὸς ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐκκλησίας ἦν ἀμετάκλητος καὶ ἀφ' ἑτέρου ἔχων μεγάλας οἰκογενειακὰς ἀνάγκας καὶ ὑποχρεώσεις ἀπεδεξάμην τὴν μετάθεσιν καὶ ἀπῆλθον εἰς Λήμνον, ὅθεν ἔγραψα τῷ πατριάρχῃ Διονυσίῳ ἐπιτιμῶν αὐτὸν δριμύτατα διὰ τὴν ἀδικίαν καὶ αὐθαιρεσίαν αὐτοῦ.

Τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς μου τὴν λήψιν ἐκοινοποίησεν ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ἀπέφυγεν ὅμως ν' ἀναγνώσῃ αὐτήν, εἰ καὶ οἱ συνοδικοὶ ἐδήλωσαν ὅτι ἦσαν πρόθυμοι νὰ προβῶσιν εἰς τιμωρίαν μου.

Ἐν Λήμνῳ, τῇ συνδρομῇ ἐμοῦ καὶ τῶν εὐπερούντων χριστιανῶν μου, ἡ αἴθουσα τῆς τέως ἀλληλοδιδασκτικῆς σχολῆς διηρέθη εἰς δύο· καὶ ταύταις προσθέτως ἐκτίσθησαν ἕτεραι τέσσαρες καὶ οὕτω κατηρτίσθη πλήρης ἀστική σχολὴ λειτουργοῦσα διὰ τεσσάρων κατὰ πρῶτον διδασκάλων.

Μετὰ παρέλευσιν δὲ δέκα πέντε μηνῶν, παυθέντος τοῦ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως, ὁ πατριάρχης Διονύσιος ὡς Ἀδριανουπολίτης ἐζήτηε ἐν τῷ «Συνταγματίῳ» μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Δημητρίου τὸν κατάλληλον ἀρχιερέα καὶ διέτρεχεν (ὡς ἐδήλωσέ μοι εἶτα ὁ ἐν λόγῳ ἀνεψιὸς αὐτοῦ) διὰ τοῦ δακτύλου αὐτοῦ τὴν σειρὰν τῶν μητροπολιτῶν, ὅταν δὲ ἔφθανε εἰς τὸν **Λήμνον** ἔσταμάτα ὀλίγον καὶ πάλιν διέτρεχε τὸν κατάλογον μέχρι τέλους· τούτου δ' ἐπαναληφθέντος δις καὶ τρις, ἠρώτησε τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ «εἰ σὺ ποῖον εὐρίσκεις κατάλληλον;» ἐκείνου δ' ἀπαντήσαντος «ποῦ σταματᾷ ὁ δάκτυλός σας; αὐτὸς θὰ ἦνε ὁ κατάλληλος»· τοῦ δὲ πατριάρχου εἰπόντος «ἀλλ' εἶνε ὁ Λήμνον»—καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ προσθέσαντος «γενέσθω ὁ Λήμνον», ὁ πατριάρχης εἶπε «λάβε λοιπὸν τὴν ὑβριστικὴν ἐπιστολήν του καὶ ρίψον εἰς

τὴν θεράστραν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ γραφόμενα ἔστωσαν εἰς λή-
θην· καὶ ἀποφασίσας τὴν εἰς Ἀδριανούπολιν μετάθεσίν μου
προσεκάλεσε τὸν ἐπ' ἀνεψιᾷ γμβρόν μου Γεώργιον Πολι-
τάκην, τὴν παραμονὴν τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως τοῦ 1889,
καὶ συνέστησε αὐτῷ νά μοι τηλεγραφήσῃ, ἐὰν δέλωμαι μετά-
θεσιν εἰς Ἀδριανούπολιν, ἢ ἀπαντήσω αὐτῷ τηλεγραφικῶς.
(Ἐνταῦθα σημειωτέον ὅτι ὅταν ὁ μακαρίτης Διονύσιος ἐψη-
φίσθη πατριάρχης καὶ ἐξ Ἀδριανουπόλεως κατῆλθεν εἰς Μα-
κροχώριον, φιλοξενηθεὶς ὑπὸ τοῦ κ.Ι. Πολυζέτη, διεμήνυσέ μοι
δι' αὐτοῦ ἐὰν δέλωμαι τὴν εἰς Ἀδριανούπολιν μετάθεσίν
μου, ἐγὼ δ' ἀπαντῶν τότε παρεκάλουν νά μὴ μετακινήσῃ με
ἐπὶ τοῦ παρόντος, διότι ὅλη ἡ ἐργασία μου πρὸς καθαρι-
σμόν τῆς ἐπαρχίας μου ἀπὸ τῶν σχισματικῶν μὴ στερεω-
θεῖσα ἔτι θὰ ματαιωθῇ καὶ ὅλον τὸ οἰκοδόμημα θὰ ἀνα-
τραπῇ. Ἡ τοιαύτη ἀπάντησις φαίνεται ὅτι δυσηρόεστησε
τὸν πατριάρχην, διὰ τοῦτο δ' ἐπέμενε νά μὴ ἐπανέλθω καὶ
μετὰ τὴν ἀθώωσίν μου εἰς Καστορίαν· καὶ μετετέθη εἰς
Λήμνον). Ὁ Γ. Πολιτάκης ἀμέσως ἐτηλεγράφησέ μοι ζητῶν
ἀπάντησιν τηλεγραφικῶς· ἐπειδὴ ὅμως μετὰ δύο ἡμέρας ἀ-
νεχώρει ἐκ Λήμνου ἀτμόπλοιον διὰ Κωνσ(τ)πολιν προὔτιμησα
ταχυδρομικῶς νά γράψω πρὸς τὸν πατριάρχην νά μὴ δια-
ταράξῃ τὴν ἡσυχίαν μου. Ὁ δὲ πατριάρχης, μεταπεμφάμενος
καὶ αὐθις τὸν Γ. Πολιτάκην, διηρώτα ἐὰν ἔλαβεν ἀπάντησιν,
τούτου δ' ἀπαντήσαντος ὅτι ἀναμένει, εἶπεν αὐτῷ «Ὁ ἅγιος
Λήμνου, ὡς φαίνεται, καὶ πάλιν θ' ἀποποιηθῇ, διὰ τοῦτο
παρακαλῶ νά μεταβῆς εἰς Μακροχώριον παρὰ τῇ μητρὶ αὐ-
τοῦ καὶ ζητήσῃ καὶ λάβῃ τὴν συγκατάθεσιν αὐτῆς· τότε
δὲν περιμένω ἀπάντησιν ἐκείνου» ὅθεν ὁ Γ. Πολιτάκης τὴν
παραμονὴν τοῦ νέου ἔτους μεταβὰς εἰς Μακροχώριον διεβί-
βασε τῇ μητρὶ μου τὴν ἐρώτησιν τοῦ πατριάρχου, ἐὰν συγκα-
τατίθεται νά μεταθέσῃ με εἰς Ἀδριανούπολιν. Ἡ μήτηρ
μου, ἐπειδὴ τότε δὲν ὑπῆρχε τακτικὴ δι' ἀτμοπλοίων συγκοι-
νωνία μεταξὺ Λήμνου καὶ Κων(σ)πόλεως καὶ κατὰ τὸν χειμῶ-
να μόλις ἐντὸς δύο μηνῶν ἐλάμβανε ἐπιστολὴν μου, διηρώ-
τησεν ἐὰν ἡ Ἀδριανούπολις εἶνε πλησιεστέρα τῆς Λήμνου;

ἀπαντήσαντος δὲ τοῦ Πολιτάκη ὅτι ἐντὸς ἑπτὰ ὥρων δυνα-
τὸν σιδηροδρομικῶς νὰ μεταβῇ τις εἰς Ἀδριανούπολιν
καὶ ὅτι καθ' ἑκάστην ἔχει ταχυδρομεῖον, εἶπε: παρακαλῶ
τὴν Παναγιότητά του νὰ τὸν μεταθέσῃ εἰς Ἀδριανούπολιν.
Τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν μετέδωκεν ὁ Πολιτάκης τῷ πατριάρχει
τὴν 1 Ιανουαρίου τοῦ 1890, τὴν δὲ μετεπιούσαν ὁ πατριάρ-
χος συνεκάλεσε ἕκτακτον συνεδρίαν τῆς Συνόδου καὶ ταῖς
συστάσεσι καὶ παρακλήσεσιν αὐτοῦ ἡ Ἱ. Σύνοδος διὰ κανο-
νικῶν ψήφων μετέθεσέ με εἰς Ἀδρ]πολιν. Ἐν τῷ μεταξὺ
ὁ πατριάρχης ἔλαβε τὴν ἀρνητικὴν ἀπάντησίν μου, διὸ, μετὰ
τὸ συγκαρητήριον τῆς μεταθέσεώς μου τηλεγράφημα αὐτοῦ,
ὀργισθεὶς ἐπὶ τῇ λήψει τῆς ἀρνητικῆς ἀπαντήσεώς μου, διε-
βίβασέ μοι δεύτερον τηλεγράφημα, δι' οὗ διέταττό με ἀμέσως
νὰ κατέλθω εἰς Κων]πολιν. Ἀπήντησα: ἄκων ὑπέικω εἰς τὴν
ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν δὲ εἰκοστὴν Ιανουαρίου,
φθάσας εἰς Κων]πολιν, μετέβην ἀμέσως παρὰ τῷ πατριάρχει
ὅστις ἐκράτησέ με εἰς τὸ γεῦμα καὶ περὶ τὸ ἑσπέρας παρα-
λαβὼν με ἐν τῇ ἀμάξῃ αὐτοῦ ἔφερε με εἰς Σιρκετζῆ καὶ ἐ-
κεῖθεν σιδηροδρομικῶς εἰς Μακροχώριον, ἔνθα εἶχεν ἑξοχι-
κὸν οἶκον καὶ ὅπου μετέβημιεν δι' ἀγοραίας ἀμάξης, καὶ
μετὰ μικρὰν ἐν αὐτῷ ἀνάπαυλαν, εἰς τὸν μητρικὸν μου οἴ-
κον, ἔνθα ὁ πατριάρχης παρουσίασέ με τῇ μητρὶ μου μη-
τροπολίτην τῆς πατρίδος τοῦ Ἀδριανουπόλεως.

Τὴν ἐπιούσαν μεταβάς παρ' αὐτῷ εἶπον ὅτι διάδοχός
μου ἐν Λήμνῳ ἑξάπαντος πρέπει νὰ γίνῃ ὁ πρωτοσύγκελλός
μου Ἀθανάσιος, ὃν θέλει καὶ ἡ ἐπαρχία, ἧς ἀναφορὰ ἐπὶ
τούτῳ θὰ φθάσῃ ὅσον οὕπω, καὶ ἐγὼ δὲ ποτὲ δὲν θ' ἀνα-
χωρήσω δι' Ἀδριανούπολιν ἐὰν προηγουμένως δὲν χειροτο-
νήσω αὐτὸν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ εἰς ἀρχιερέα, ψηφισ-
θέντα μητροπολίτην Λήμνου. Ἐννοεῖται ὅτι ἀπέκρουσε τὴν
τοιαύτην ἀξίωσίν μου, ἀλλ' ἐγὼ, ἐπειδὴ ἐπέμεινα, τῇ συγ-
καταθέσει καὶ τῇ γνώμῃ αὐτοῦ, προδιέθεσα ἐπὶ τούτῳ τὸν
γέροντα Ἐφέσου Ἀγαθάγγελον, συνοδικὸν τυγχάνοντα, καὶ
τινας ἄλλους συνοδικούς, καὶ ἐψηφίσθη μητροπολίτης Λήμ-
νου ὁ πρωτοσύγκελλός μου Ἀθανάσιος, ὃν, ἐλθόντα ἐκ Λή-

μου, χειροτονήσας ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ἀπῆλθον μετὰ τινας ἡμέρας εἰς Ἀδριανούπολιν.

Κατὰ τὴν εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφιξίν μου ἐγένετό μοι μεγαλοπρεπῆς ὑποδοχή· ἀλλ' ἀτυχῶς τὴν ἐπιούσαν συνέπεσε νὰ γίνῃ ἡ κηδεῖα τῆς ἀποθανούσης μητρὸς τῶν ἀδελφῶν Χ'' Κυργιαζῆ, οἱ ὁποῖοι ἀπήτησαν ἵνα ἐπιτρέψω κωδωνοκρουσίαν, ἣτις μόλις πρὸ μηνὸς εἶχεν ἀπαγορευθῆ καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ δημογεροντία οὐδόλως ἐπέτρεπεν ἵνα ἐπαναληφθῆ ἡ κακὴ αὕτη συνήθεια, ἐπειδὴ δὲ οὐδ' ἐγὼ ἐπέτρεψα τοῦτο, δυσηρέστησα αὐτοὺς, καὶ οὕτως εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐδημιουργήθη μερὶς δυσηρεστημένων ἐναντίον μου.

Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν ἐπισκέψεων πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ τόπου καὶ τοὺς προκρίτους, ἠρξάμην φροντίζων περὶ τῆς διευθετήσεως τῶν τῆς Κοινότητος ἐν ἅλιαν ἀνωμάλῳ καὶ κακῇ καταστάσει διατελούντων, προσῆλθον ὅμως ἀμέσως εἰς τὴν μητρόπολιν οἱ κ.κ. Μ. Ἀλιναλμάζης, ἀδελφοὶ Χ'' Κυργιαζῆ, Κ. Σακκελάριος, καὶ Ναοὺμ Ζουπάν καὶ συνέστησάν μοι ἵνα περὶ πάντων τῶν ζητημάτων τῆς τε δημογεροντίας καὶ τῆς ἐφορίας τῶν ἐκπαιδευτηρίων πρῶτον νὰ προσκαλῶ αὐτοὺς καὶ λαμβάνω τὴν γνώμην αὐτῶν καὶ εἶτα προβαίνω ἀρμοδίως εἰς ἀποφάσεις. Ὅπως δὲ μὴ ἔλθω εἰς ρῆξιν μετ' αὐτῶν, κατανοήσας ὅτι ἔχω νὰ κάμω μετὰ τῶν ἰσχυρόντων τοῦ τόπου, ἀπεδέχθην τὴν πρότασιν αὐτῶν μετὰ τῆς παρατηρήσεως ὅτι, βεβαίως δι' ἀπλᾶ ζητήματα δὲν θὰ γίνηται τοῦτο, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων. Οἱ κύριοι οὗτοι ἦσαν συνειθισμένοι αὐτοὶ νὰ ὑποδεικνύωσι τοὺς δημογέροντας καὶ ἐφόρους, ὁ δὲ μητροπολίτης νὰ ἐκδίδῃ τοὺς διορισμοὺς αὐτῶν· διὸ ἀμέσως ἔθεσα εἰς ἐνέργειαν κανονισμοὺς δημογεροντίας καὶ ἐφορίας ὀρίζοντας τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ὑπὸ ἀντιπροσώπων τῶν ἐνοριῶν καὶ τῶν συντεχνιῶν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἐγένοντο αἱ ἐκλογαί. Τοῦτο, ὡς ἐπόμενον, δυσηρέστησε τοὺς ἐν λόγῳ κυρίους, ἀλλ' ἐγὼ ἀδιαφορῶν ἐσκεπτόμην πῶς νὰ φανῶ ὠφέλιμος εἰς τὴν κοινότητα καὶ ἐπειδὴ εἶδον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις νὰ γίνηται χρῆσις βρωμερῶν κηρίων, τὰ ὁποῖα ἐπρο-

μηθεύοντο οἱ τε ἐπίτροποι τῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τοὺς πωλοῦντας ταῦτα ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔβραλους, ἀπεφάσισα τὴν σύστασιν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ναοῦ τῆς μητροπόλεως κηροποιείου, ἐξ οὗ νὰ προμηθεύωνται αἱ τε ἐκκλησίαι καὶ οἱ χριστιανοὶ ἀγνὸν ἀγιοκήριον, αὐστηρῶς ἀπαγορεύσας δι' ἐγκυκλίου, ἀναγνωσθείσης ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τὴν προμήθειαν κηρίων ἐκ τῆς ἀγορᾶς καὶ καθ' ἣν παρετήρουν ὅτι διὰ τῶν κηρίων τῆς ἀγορᾶς μᾶλλον βεβηλοῦται ἢ ἐκκλησία, ὁμοιαζόντων τῇ προσφορᾷ τοῦ ΚΑΪΝ, ὅστις προσέφερεν ὡς θυσίαν τῷ Θεῷ τοὺς σεσηπότας καρπούς τοῦ κήπου του, καὶ διέταττον τοὺς ἐπιτρόπους τῶν ἐκκλησιῶν νὰ ριπῶσιν ἔξω τῶν ἐκκλησιῶν τὰ κηρία τῆς ἀγορᾶς, φερόμενα ἀπὸ χριστιανούς, καὶ συνιστῶσιν ἵνα ταῦτα προμηθεύωνται μόνον ἐκ τῶν παγκαρίων τῶν ἐκκλησιῶν. Οὕτω δὲ ἐπαγιάθη τὸ κηροποιεῖον συστὰν διὰ καταθέσεως μικρῶν χρηματικῶν κεφαλαίων διὰ συνεισφορᾶς ὀλίγων τινῶν πρωτοστατούντος ἐμοῦ· δι' ἐγκυκλίων δὲ καὶ πρὸς τὰ χωρία ἐγενικεύθη ἡ ἀγορὰ κηρίων ἐκ τοῦ κηροποιείου τῆς μητροπόλεως οὐχὶ μόνον καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν ἐπαρχίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς πέριξ ἐπαρχίας Διδυμοτείχου, Αἰτίσης καὶ Αἴνου μετεδόθη, οὕτως ὥστε μετὰ πάροδον δύο ἐτῶν ὁ ἰσολογισμὸς τοῦ κηροποιείου παρουσίασε κέρδος ἐτήσιον ὑπὲρ τὰς τριάκοντα χιλιάδας γροσίων, ὀρισθέντων ἐν γενικῇ συνελεύσει τῆς Κοινότητος ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Συγχρόνως ἐν τῇ δημογεροντίᾳ προέτεινα τὴν σύστασιν Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος, ὅπως αὕτη ἐπέρχηται μηνιαίως ἀρωγὸς εἰς τὰς πτωχὰς οἰκογενείας, καὶ τῆς προτάσεώς μου δεκτῆς γενομένης, ἀπεφασίσθη ἵνα τὰ ἐγγραφησόμενα μέλη διαιρεθῶσιν εἰς δύο τάξεις, καὶ τῆς μὲν πρώτης νὰ χορηγῶσιν ἀνὰ πέντε γροσία μηνιαίως, τῆς δὲ δευτέρας ἀνὰ τρία· συνέστη δὲ καὶ ἐπιτροπὴ ἐκ προέδρου, ταμίου, γραμματέως καὶ βοηθῶν μετὰ ἐμμίσθου εἰσπράκτορος. Ἐνεγράφησαν πρῶτος ὡς μέλος τῆς πρώτης τάξεως, παρηκολούθησαν πάντες οἱ δημογέροντες, καὶ ἐντὸς μηνὸς ἐνεγράφησαν ὑπὲρ τὰ τετρακόσια μέλη καὶ σχηματισθέντος καταλόγου (ἐξ ὅλων τῶν ἐνο-

ριῶν) τῶν πράγματι ἀπόρων χηρῶν καὶ ὀρφανῶν ὠρίσθη ἀνάλογον χορήγημα μηνιαίως αὐτοῖς.

Ὅπως δὲ προτρέψω τοὺς χριστιανούς ἵνα συντρέχωσι τὴν ἐκπαίδευσιν διὰ δωρεῶν καὶ ἀφιερωμάτων, συνέταξα κώδικα δωρητῶν τινῶν καὶ ἀφιερωτῶν ἀποθανόντων, καὶ κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας καθιέρωσα ἵνα οὗτοι ἀναγινώσκηται ἀπ' ἄμβωνος μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον ὑπὸ τοῦ πρωτοσυγκέλλου μου καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὀνομάτων τῶν δωρητῶν καὶ τῶν δωρημάτων αὐτῶν νὰ ψάλληται ὑπὸ τῶν δύο χορῶν τῶν ψαλτῶν τὸ «αἰωνία ἡ μνημὴ αὐτῶν» τρίς, ἐνδὲτῇ ἀναγνώσει τῶν ὀνομάτων τῶν ζώντων δωρητῶν τὸ «Εὐλογοῖε Κύριος ὁ Θεὸς τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ ἀνταποδώσει ἐν τοῖς οὐρανοῖς μυριοπλασίονα»· πρῶτον δὲ προσενεγκῶν εἴκοσι πέντε λίρας ἐνέγραψα τὸ ὄνομα τῆς ἀποθανούσης μητρὸς μου, πολλοὺς δ' εὖρον μνητὰς σπουδαίων χρηματικῶν ποσῶν δωρηθέντων ὑπὲρ τῆς ἐκπαίδευσως.

Δι' ἐγκυκλίῳν δὲ γραμματικῶν ἀναγνωσθέντων ἐν ἀπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωριῶν τῆς ἐπαρχίας μου, συνέστησα καὶ προέτρεψα τοὺς χριστιανούς μου ἵνα προσερχόμενοι ἐν τῷ γραφείῳ τῆς δημογεροντίας συντάσσωσι τὰς τε διαθήκας καὶ προικοσύμφωνα αὐτῶν, ὅπως μὴ συμβαίνωσι διαμάχαι μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν, καὶ ἐν ἐλλείψει κληρονόμων διαθέτωσι τὴν τε κίνητην καὶ ἀκίνητον περιουσίαν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἐκπαίδευσως ἢ ἐκκλησιῶν· ἐδημιουργήθησαν δ' οὕτως οὐ μόνον ἱκανὴ πρόσοδος εἰς τὸ ταμεῖον τῆς δημογεροντίας ἀπὸ τὰ τέλη τῆς συντάξεως αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ δωρεὰ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος παρὰ τῶν προικοδοτομένων καὶ ἱκανὰ κληροδοτήσεις εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ταμεῖον τῆς ἐκπαίδευσως δὲν εἶχε χρηματικὰ κεφάλαια ὡς καὶ τὸ τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος, ὅπως δημιουργηθῶσι τοιαῦτα, χρησιμεύσωσι δὲ καὶ ὡς πύργον, προσέφερον ἑκατὸν πενήκοντα λίρας τουρκ. ὑπὲρ τῆς ἐκπαίδευσως καὶ πενήκοντα ὑπὲρ τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος, ἐπὶ τῷ ὄρφνῳ μόνον οἱ τόκοι αὐτῶν διατίθονται ὑπὲρ

τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν· εὐτυχῶς δ' εὔρον ἱκανοὺς μιμητὰς καὶ πρὸ πάντων τὸν αἰωνίας μνήμης καὶ εὐγνωμοσύνης μέγαν πατριώτην Χρῆστον Παπαδόπουλον, καθηγητὴν τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ ἔθν. πανεπιστημίῳ, δωρησάμενον ἑκατὸν χιλιάδας δραχμῶν ὑπὲρ τοῦ γυμνασίου Ἀδριανουπόλεως, κατατεθείσας ἐν τῇ Ἐθν. Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν πολύτιμον αὐτοῦ βιβλιοθήκην. Ἐλπίς δ' ὑπάρχει ἵνα καὶ ἡ ἀνταξία αὐτοῦ σύζυγος Μαριώρα διαθέσῃ τὸ αὐτὸ ποσὸν μὴ παύουσα ἡδη ἀποστέλλειν κατ' ἔτος εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως περὶ τὰς ὀγδοήκοντα λίρας, τὸ περίσσευμα τῶν προσόδων αὐτῆς. Ἐντὸς δ' ὀλίγων ἔτων ἰσχηματίσθη χρηματικὸν κεφάλαιον τῆς ἑλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως Ἀδριανουπόλεως περὶ τὰς ἑπτὰ χιλιάδας λιρῶν, τῆς δὲ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος περὶ τὰς πεντακοσίας καὶ πλέον λίρας.

Καὶ αὕτη μὲν ἡ δρασίς μου κατὰ τὰ πρῶτα τέσσαρα ἔτη τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει ποιμαντορίας μου· κατὰ δὲ τὸ 1895 ἔτος, ὅτε διετέλουν ἐν Κων. πόλει ὡς συνοδικὸς, ἐκομισάμην γράμματα τοῦ τε πρωτοσυγκέλλου μου Κωνσταντίνου (ἄρτι ἀποθανόντος μητροπολίτου Πισσιδείας) καὶ τῆς κεντρικῆς ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἰφορίας, δι' ὧν ἐγνώριζόν μοι ὅτι ὁ ἐκεῖ Ἕλλην πρόξενος I. Στουρνάρας ἐπέμενε νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὴν ἐφορίαν ἀπαιτῶν τὴν παῖσιν τῆς διευθυντορίας τοῦ Ζαππέου παρθεναγωγείου καὶ πολλὰς ἐνεργῶν ἄλλας ἐπεμβάσεις εἰς τὰς τῆς ἐφορίας ἐνεργείας, καὶ με παρεκάλουν νὰ ἐνεργήσω τὴν μετάθεσιν αὐτοῦ, ἅτε καὶ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ σκανδαλώδους τυγχανούσης, πρὶν ἢ γεννηθῶσι ταραχαί· διὰ τῶν ἐνεργειῶν δὲ τοῦ περιττοῦ Νεοφύτου καὶ ἐμοῦ παρὰ τε τῇ ἑλλην. Πρεσβείᾳ καὶ τῷ Ὑπουργεῖῳ ἐπετεύχθη ἡ μετάθεσις αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ· πρὶν ὅμως οὗτος ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν νέαν θέσιν του, συνεννοηθεὶς μετὰ τῶν ἐναντίων μου Μ. Ἀλτιναμάζη, Κ. Σακελαρίου, Δημ. Πασχαλίδου καὶ Ν. Ζουπῶν καὶ ἐκδικουμένός με, συνέταξεν ἀναφορὰν, ἐν ἣ κατηγόρουν με ἐπὶ ἀρπαγαῖς, πλεονεξία καὶ πείσσει κατὰ τῶν ἱερέων, καὶ ὁ ἴδιος περιερχόμενος ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν πρὸς συλλογὴν ὑπογραφῶν μόλις ἀπέθεσε τεσσα-

ράκοντα ὑπογραφὰς καὶ ἀπέστειλε εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἀπε-
 στάλη μοι δ' αὕτη μετὰ τὴν ἀποχώρησίν μου ἐκ τῆς Ἱ. Συ-
 νόδου καὶ τὴν ἐπιστροφὴν μου εἰς Ἀδριανούπολιν ὑπὸ τοῦ
 πατριάρχου πρὸς ἀπολογία μου, ἣν καὶ ἀμέσως συντάξας
 καὶ τὰς κατηγορίας ἀναιρέσας ἔπεμψα αὐτῷ· ἀλλὰ συνέβη
 ἵνα τότε παυθῇ ὁ πατριάρχης Νεόφυτος, διὸ ἡ ἀπολογία μου
 ἀνεγνώσθη ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ ἐπὶ Ἀνθίμου πατριάρχου, καὶ
 ἠθωώθη πρὸς κακοφανισμὸν τῶν εὐαρίθμων ἐναντίων μου
 καὶ τοῦ προξένου Ι. Στουρνάρα, ὅστις καὶ ἀνεχώρησεν ἀμέ-
 σως. Ἐγὼ ὅμως προσεπάθησα διὰ παντὸς τρόπου νὰ
 ἐξευμενίσω τοὺς ἐναντίους μου, ἀλλ' εἰς μάτην· διὸ
 παραβλέπων αὐτοὺς ἐξηκολούθησα μετὰ περισσοτέρου
 ζήλου ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῶν συμφερόντων καὶ τῆς
 προόδου τῶν τῆς κοινότητος πραγμάτων, σχολεῖα ἐν
 τῇ πόλει καὶ ἐν τοῖς χωρίοις, καὶ ἐκκλησίας ὅπου δὲν ὑ-
 πῆρχον, ἐγείρων, καὶ πρωτεύων ἐν ταῖς ὑπὲρ αὐτῶν συν-
 δρομαῖς· (ἐν Ἀδριανουπόλει παρθεναγωγεῖον Γιλδιριμίου,
 νηπιαγωγεῖον Κιρισχανε, ἀρρεναγωγεῖον Κιγικίου, ἀρρενα-
 γωγεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον Καραγατσίου, ἐπισκευὴ γυ-
 μνασίου μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ μεγάλην βλάβην αὐτοῦ
 καὶ οἰκιοτροφείου σύστασις καὶ προαγωγή, ἐπισκευὴ καὶ
 ἐπιχρύσωσις τέμπλου μητροπολιτικοῦ ναοῦ· χορηγία συν-
 δρομῆς πρὸς ἀνέγερσιν νέου κτιρίου τοῦ Φίλεκπαιδευτικοῦ
 Συλλόγου καὶ χρηματικὴ ὑποστήριξις ἐργαστηρίου τοῦ Συλ-
 λόγου τῶν κυριῶν.— ἐν Σαράντα Ἐκκλησίαις λιθόκτιστος
 μεγαλοπρεπῆς κεντρικὴ σχολὴ καὶ ἕτεραι δύο ἐν ταῖς ἐνο-
 ρίαις, μεγάλη ἐκκλησία ἐν Σκοπῷ καὶ ἐργαστήρια προσοδο-
 φόρα ὑπὲρ τῆς σχολῆς· συμπλήρωσις οἰκοδομῆς ἐκκλησίας
 ἐν Βαβᾶ-Ἐσκή· Ἀνέγερσις νέας ἐκκλησίας καὶ σχολῆς ἐν
 Ἀλεπλῇ· Σχολὴ ἐν Ναδιρλῇ· Σχολὴ ἐν Καρα-Χαλίλ· Σχολὴ
 καὶ ἐκκλησία ἐν Ἀτβαλῇ· μεγάλη σχολὴ περιλαβοῦσα τό τε
 ἀρρεναγωγεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον ἐν Μουσταφᾶ Πασᾶ, ἐν
 Δημητρίκιογιου σχολή, ἐν Σκούταρι σχολή, ἐν Μιχαλίτσι
 σχολή, ἐν Ὀλπασα σχολή, ἐν Χαφσᾶ σχολή, ἐν Πῆς-τεπὲ
 σχολή). Οὐκ ἐπανσάμην δὲ ἀντεπεξερχόμενος κατὰ τῶν

βολγαρικῶν ραδιουργιῶν καὶ πρᾶσπιζόμενος παρὰ ταῖς ἐπιτοπίας Ἀρχαῖς τὰ δίκαια τῶν χριστιανῶν μου. Οἱ ἐναντίοι μου ὅμως, ἐπειδὴ περιεφρονήθησαν ὀλοσχερῶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ δὲν ἐξελέγοντο πλέον οὔτε δημογέροντες οὔτε ἔφοροι, δὲν ἔπαυσαν κατὰ τὴν ἐν Κων)πόλει διαμονήν μου ὡς συνοδικοῦ (1900) ραδιουργοῦντες· ἀλλ' εἰς μάτην. Ὡς συνοδικὸς εἰργάσθην ὑπὲρ τῆς ἐπανόδου εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Ἰωακείμ τοῦ Γ' πρῶτος τυγχάνων ἐν τῇ Συνόδῳ τῇ τάξει, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ ἔπαυεν ἡ διχόνοια τοῦ Γένους. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1903 οἱ ἐναντίοι μου συνέταξαν κατ' ἑμοῦ ἀναφορὰν καὶ ταύτην ὑπογράψαντες ὑπὸ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων καὶ τῶν παρ' αὐτῶν ἐξαρτωμένων ἀπέστειλαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα προσλαβόντες δαπάνη οὐ σμικρᾶ βοηθοῦς καὶ τοὺς ἐκδότας τῶν ἐφημερίδων «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Ἐβρου», οἵτινες καὶ ἤρξαντο δημοσιεύοντες ἄρθρα ἐναντίον μου. Ἡ ἀναφορὰ παρεπέμφθη μοι ἐν Χάλκῃ τότε παραθερίζοντι πρὸς ἀπολογία ἐπὶ τοῦ πατριαρχοῦ, ἣν ἀνασκευάσας ἐπέστρεψα, ἀλλὰ χάριν τοῦ ἐνδιαφερομένου Νεοκαισαρείας δὲν ἐθεωρήθη ἐπαρκής, ἐνεκρίθη δὲ ἡ ἀποστολὴ ἐξάρχου καὶ τοιοῦτος διωρίσθη ὁ τότε Φιλίππουπόλεως, νῦν Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Φώτιος, ὃν τινὰ ἅμα τῇ εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφίξει του περιεστοίχισαν οἱ ἐναντίοι μου καὶ τῇ εἰσηγήσει αὐτῶν ἀπεμάκρυνεν οὗτος ἀπὸ τῆς μητροπόλεώς μου τὸν τε ἐπίσκοπον καὶ τὸν πρωτοσύγκελλόν μου, ὅπως ἔχωσι ἐλεύθερον τὸ στάδιον καὶ κατοικήσας ἐν αὐτῷ παρεπλανήθη δι' ὑποσχέσεων ὅτι αὐτὸν καὶ οὐδένα ἄλλον θὰ ἐδέχοντο ὡς διάδοχόν μου ἐν ἐπιτυχίᾳ τῆς παύσεώς μου. Ἐφ' ᾧ συνέταξε ἔκθεσιν καθ' ὑπαγόρευσιν αὐτῶν, ἐν ἣ ἔβεβαίου τὰς ἐν τῇ ἀναφορᾷ τῶν ἐναντίων μου κατηγορίας «ὅτι ὡς πλεονέκτης ἐλάμβανον ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ἐκτὸς τοῦ κανονικοῦ ἐμβατικίου καὶ ἀπὸ μίαν ἑτι λίραν», ὅτι ἐλάμβανον πρὸς ἔκδοσιν ἀδειῶν γάμου λόγῳ συγγενείας 10—20 λίρας, ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου ἐσιώπησε ὁ ἄμβων καὶ ἀμελῶ περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων μου. Καὶ τὴν τοιαύτην ἔκθεσιν τοῦ ἐξάρχου σταλεῖσάν μοι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς Χάλκην, ἔνθα

ἔτι διέμενον, ἀνεσκέυασα καταδείξας ὅτι τὴν μὲν μίαν λίραν ἐλάμβανον ἀποφάσει ἐπαρχιακῆς συνελύσεως ἐπὶ Διονυσίου Ἀδριανουπόλεως (εἶτα οἰκουμενικοῦ πατριάρχου) μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Ἀδριανουπόλεως τοῦ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ τμήματος αὐτῆς Καβακλῆ καὶ ἦν ἀπόφασιν εὔρον ἐν ἐνεργείᾳ ἀπὸ τοῦ προκατόχου μου· τὰς δὲ λαμβανομένας λίρας κατὰ τὴν ἔκδοσιν ἀδειῶν γάμου λόγῳ μικρᾶς συγγενείας ὅτι ἐλάμβανε τὸ ταμεῖον τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος προαιρετικῶς, ὡς ἐλάμβανε πολλάκις καὶ ἐκ μὴ συγγενικῶν, διαβιβάσας τὰ στελέχη τῶν διπλοτύπων ἀποδείξεων τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος· ὅτι ὁ ἄμβων ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου οὐχὶ μόνον δὲν ἐπιώπησε, ἀλλὰ μᾶλλον περὶ ἐβόησε, κατὰ πᾶσαν κυριακὴν ὁμιλούντων τοῦ πρωτοσυγκέλλου μου, τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Γυμνασίου καὶ ἐμοῦ, ὡς τοῦτο ἐρωτώμενος θὰ βεβαιώσῃ ὃ ἐν Σταυροδρομίῳ εἶτα ἱερεὺς Ἀλέξανδρος Ζώτος, εἰς ὃν διατελέσαντα καθηγητὴν τῶν ἱερῶν τοῦ Γυμνασίου ἐπλήρωσα δέκα λίρας ἐξ ἰδίων μου ἵνα καὶ οὗτος κηρύττῃ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ τὰς κυριακάς· ὅτι δὲ ἀκριβῶς ἐκτελῶ τὰ καθήκοντά μου ἐβεβαιώθη δι' ἐπὶ τούτῳ ἀναφορᾶς τῆς δημογεροντίας Ἀδριανουπόλεως. Τῆς ἀπαντήσεώς μου ταύτης μετὰ ἀκριβῆ ἔλεγχον ἐν τῇ Συνόδῳ ἐπαρκοῦς θεωρηθείσης ἐξεδόθη ἀθωωτικὴ ἀπόφασις. Ἐφοδιασθεὶς δὲ διὰ καταλλήλου συμβουλευτικῆς πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς πρὸς τοὺς χριστιανούς μου ἐπιστολῆς ἐπέστρεψα εἰς Ἀδριανούπολιν, τυχὼν λαμπρᾶς ὑποδοχῆς παρὰ τῶν χριστιανῶν μου, προὔπανθηθεις ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ ὑπὸ ἀπείρου λαοῦ καὶ συνοδευθεὶς ἐκεῖθεν μέχρι τῆς μητροπόλεως ὑπὸ τριάκοντα ἀμαξῶν φερουσῶν τοὺς δημογέροντας, ἐφόρους, ἐπιτρόπους τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὰ προεδρεῖα τῶν διαφόρων σωματείων καὶ ἄλλους ἐκ τῶν προκρίτων ὡς ἐν θριάμβῳ, γενομένας καὶ καταλλήλων προσφωνήσεων καὶ ἀντιφωνήσεων.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος θεωρῶ ἀναγκαῖον ἵνα ἐκθέσω καὶ τοὺς ἰδιαιτέρους λόγους τῆς δυσμενείας τῶν ἐναντίων μου, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι αὐτόκλητοι οὗτοι προσελθόν-

τες εὐθύς ἐξ ἀρχῆς προέτεινάν μοι ἑαυτοὺς συμβούλους μου, ἀλλ' οὐδέποτε προσεκλήθησαν ἵνα μοι δώσωσι τὰς συμβουλὰς αὐτῶν, εἶχον ἰδιοιτέρως οἱ μὲν ἀδελφοὶ Χ'' Κυργιατζῆ τὴν κηδεῖαν, ὡς προηγουμένως ἐλέχθη τῆς μητρὸς αὐτῶν διὰ τὴν παράλειψιν τῆς κωδωνοκρουσίας, ὁ δὲ Μιλτιάδης Ἀλτινανάζης, διότι ἐν τῇ ἐξελέγξει τῶν λογαριασμῶν τῶν ἐκκλησιῶν, ἐπειδὴ κατεφάνη ὅτι ὁ πενθερὸς αὐτοῦ Χ'' Βασιλάκης ὄφειλεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ τιμίου Προδρομοῦ ἑξακοσίας λίρας τουρκικὰς δι' ἄπλου ὁμολόγου καὶ μετὰ τόκου 50]0 καὶ ἄνευ χαρτοσήμου, καὶ ἐσύστησα εἰς τὴν δημογεροντίαν ὅτι διὰ τοιαῦτα χρεῖα εἰς ἐκκλησίας ἀπαιτεῖται καὶ ἐγγυητὴς καὶ χαρτόσημον ἐπὶ τοῦ ὁμολόγου καὶ τόκος οὐχὶ ὀλιγώτερος τῶν 80]0, ὑπεχρεώθη δὲ ὁ Χ'' Βασιλάκης ἵνα δώσῃ ἐγγυητὴν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Μιλτ. Ἀλτιναμάζην μετὰ τῆς ἐπιθέσεως χαρτοσήμου ἐπὶ τοῦ ὁμολόγου καὶ αὐξήσεως τοῦ τόκου εἰς 60]0 καὶ μετὰ παρέλευσιν μηνῶν τινων ἐπειδὴ ἐχρεωκόπησε, ἐξηναγκάσθη δὲ ὁ Μιλτ. Ἀλτιναμάζης εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν 600 λιρῶν τῇ ἀπαιτήσει τῆς δημογεροντίας κατὰ τὴν σύστασίν μου, ἑξαμῆνη ἐναντίον μου. Οἱ δὲ ἱατροὶ Ν. Ζουπάν καὶ Θ. Καλλίβουλος, ὡς λόγον δυσμενείας εἶχον τὴν κατὰ σύστασιν τῆς διευθυντρίας τοῦ Ζαπτείου παρθεναγωγείου κ. Μελετίου πρόσκλησιν τοῦ ἑξαδέλφου αὐτῆς ἱατροῦ Γ. Μελετίου ἐκ Κεσσάνης καὶ ἐγκατάστασιν αὐτοῦ εἰς Ἀδριανούπολιν, ἔνθα ταχέως ἐκτήσατο ἕδραφος ὡς οἰκογενειάρχης καὶ πολὺ καλοῦ χαρακτῆρος, ἀποδώσαντες τὴν ταχεῖαν ἀπόκτησιν πελατίας εἰς συστάσεις τῆς μητροπόλεως. Ὁ κ. Θ. Παρασχίδης πάλιν διότι ἔφορος, τυγχάνων καὶ διὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ ἐπιτυχῶν ἵνα ὁ ἀνεπιὸς αὐτοῦ κ. Κωνσταντινίδης διορισθῆ διδάσκαλος ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ Γιλδιρμιῦ ἀπόφοιτος ὢν τοῦ Γυμνασίου Ἀδριανουπόλεως μετὰ μισθοῦ κατὰ πρῶτον εἴκοσι πέντε λιρῶν, μετὰ δὲ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου ἐν περιοδείᾳ τῆς ἐπαρχίας κατώρθωσε ἵνα αὐξυνθῆ ὁ μισθὸς αὐτοῦ εἰς τεσσαράκοντα λίρας, ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ μου εἰς Ἀδριανούπολιν κατέκρινα τὴν αὐξήσιν ὡς λίαν ἀλ-

ματικήν και χαριστικήν. Οί ὡς ἄνω οὔτοι κύριοι παρέσυρον και ἄλλους τρεῖς ἀπλοϊκούς, τὸν Ἀντώνιον Ἀλατάν, Κωνσταντ. Σακκελάριον και Γ. Μιρασιδίην, οὕτω δὲ ἐδημιουργήθη ἡ σπεῖρα τῶν ἐναντίων μου, ἥτις και διενήργησε τὰς δύο κατ' ἐμοῦ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἀναφοράς.

Κατὰ τὸ ἔτος 1905, ἐπισυμβάσης τῆς μεγάλης ἐν Ἀδριανουπόλει πυρκαϊᾶς, ἀπετεφρώθησαν αἱ περισσότεραι χριστιανικαὶ οἰκίαι, δύο ἡμέτεραι Ἐκκλησία τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ και ἡ τῆς Παναγίας, τὸ νηπιαγωγεῖον τοῦ Συλλόγου τῶν Κυριῶν και ὁ οἶκος τοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Σύλλογου, περισωθεισῶν διὰ μυρίων κόπων και προσπαθειῶν τῆς ἱεράς μητροπόλεως και τοῦ Ζαλπείου παρθεναγωγίου· διὰ τῶν ἐνεργειῶν δὲ ἐμοῦ και τῆς δημογεροντίας εἰσεπράχθησαν ἔρανοι και συνδρομαὶ ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας λιρῶν Τουρκίας αἵτινες δι' ἐπιτροπῆς ἐξ ἀξιοτίμων προκρίτων τῆς κοινότητος ἐδαπανήθησαν εἰς διατροφήν ἐπὶ τινὰς μῆνας τῶν λῖαν ἐνδεῶν χηρῶν και ὀρφανῶν και εἰς ἀνοικοδόμησιν τῶν οἰκίσκων αὐτῶν.

Ὡς εἰ δὲ μὴ ἦρχαι και δι' ἐμὲ τὸ δυστύχημα τοῦτο τῆς πυρκαϊᾶς, ὅπερ ἐπέφερε τὴν διάλυσιν τεσσάρων συνοικιῶν τῆς πόλεως, ἡ Μ. Ἐκκλησία ἀπέσπασε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1906 ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας μου τὸ τμήμα Σαράντα Ἐκκλησιῶν, ἀνυψώσασα αὐτὸ εἰς μητρόπολιν. Ὅλα ὅμως ταῦτα τὰ ἀλλεπάλληλα δυστυχήματα και αἱ πικρῖαι τῶν κατ' ἐμοῦ ἀναφορῶν και διωγμῶν ἐπέφερον κλονισμόν μέγαν εἰς τὴν ὑγείαν μου και ἔπαθον ἀπὸ δύσπνοϊαν, καθ' ἣν οἱ ἰατροὶ συνέστησάν μοι ἵνα τὸν ἐπικείμενον χειμῶνα τοῦ 1906 διέλθω εἰς θερμὸν κλίμα και τῇ ἀδείᾳ τῆς Ἐκκλησίας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ὀκτωβρίου ἀνεχώρησα ἐξ Ἀδριανουπόλεως μεταβάς εἰς Σάμον, ἐνθα ἔμεινα μέχριτέλους τοῦ μαρτίου τοῦ 1907, ὅτε ἐπανῆλθον εἰς Ἀδριανούπολιν. Ἡ ἀπουσία ὅμως αὕτη ἐγένετο αἰτία ἵνα ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις θεωρήσῃ με ἀνεπαρκῆ πλέον διὰ τὴν ἐπίκαιρον ἐπαρχίαν Ἀδριανουπόλεως και ζητήσῃ διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεως κ. Ι. Γρυπάρη παρὰ τῶν Πατριαρχείων τὴν παῦσίν μου και ἀντικατά-

στασιν δι' ἄλλου καταλλήλου· ἡ Ἐκκλησία ὅμως ἀπέκρουσε τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν, ἀπεδέχθη δὲ τὴν πρότασιν ἵνα προσλάβω βοηθὸν ἐπίσκοπον, ἐφ' ᾧ καὶ μετακαλεσάμενος τὸν πρωτοσύγκελλον τοῦ γέροντος Ἐφέσου πανοσιολογιώτατον Ἀλέξανδρον ἐγκρίσει καὶ ψήφω τῆς Ἐκκλησίας, προεχέρισσα αὐτὸν ἐπίσκοπον τῆς πάλαι ποτὲ ἐπισκοπῆς Ροδοστόλου, κατὰ αὐγουστον τοῦ 1907, διορίσας αὐτὸν καὶ ἐπίτροπόν μου, καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου ἀπῆλθον καὶ αὐθις εἰς Σάμον, ὅθεν ἀνελθὼν εἰς Σμύρνην κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1908, τῇ ἀπαιτήσει συγγενῶν μου ἐπισκεφθεὶς με ὁ ἱατρὸς Κοντολέων ἀνεκάλυψε ὅτι ἔπασχον ἀπὸ διαβήτην, τοῦ κακοῦ δὲ μετριασθέντος δι' αὐστηρὰς διαίτης καὶ φαρμάκων ἐπανῆλθον περὶ τὰ μέσα μαρτίου εἰς Ἀδριανουπόλιν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν παραστάσεις ἐγένοντο τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς πρεσβείας ἀπαιτούσης τὴν μετάθεσιν ἢ παύσιν μου, ὡς μὴ ἐπαρκῶς ἀντιπροσωπευθέντος διὰ τοῦ ἐπισκόπου· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἀξιώσεως ἡ Ἐκκλησία ἀντέταξε τοὺς ἱεροὺς κανόνας.

Δυστυχῶς ὅμως, ἢ εὐτυχῶς δι' ἐμὲ ἐπῆλθεν ἡ τῆς δεκάτης Ἰουλίου ἀνακήρυξις τοῦ Συντάγματος, ἣτις ἐπέφερε οὐ μικρὰν ἀναστάτῳσιν ἀπολυθέντων τῶν ἐν φυλακαῖς κρατουμένων· τοῦ δ' ἐν Ἀδριανουπόλει Ἕλληνοσ προξένου κ. Ξυδάκη θεωρήσαντος κατάλληλον τὴν περίστασιν ὅπως διὰ διαδηλώσεως ἀναγκασθῶ νὰ δώσω τὴν παραίτησίν μου ἐπιτυχάνοντος οὕτω διὰ τῆς βίας ὅ,τι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχη διὰ τῆς πολιτικῆς ὁδοῦ, μεταπεμφάμενος ἐν τῷ προξενεῖῳ τοὺς τε δημογέροντας καὶ ἐφόρους τῆς Κοινότητος, παρετήρησεν αὐτοῖς ὅτι αἱ περιστάσεις δὲν συμβιβάζονται μὲ τὸ φιλάσθενον τῆς ὑγείας μου, κλινήρους τότε τυγχάνοντος, καθ' ὅς ἀπαιτεῖται ἀντοχή τοῦ ἀρχιερέως καὶ δραστηριότητος καὶ συντάξας ἐπὶ τούτῳ πρακτικὸν ὑπέβαλεν εἰς ὑπογραφὴν, ὅπερ καὶ ὑπέγραψάν τινες ἐκ τῶν παρόντων· εἶτα δὲ συνεννοηθεὶς μετὰ τῶν ἐπὶ δακτύλοις ἀριθμουμένων ἐναντίων μου, ἐμίσησε διὰ τοῦ μοχθηροῦ διερμηνέως αὐτοῦ Ἰακώβου Κωνσταντινίδου ἱκανοὺς πυροσβέστας καὶ τινὰς ἐκ τῶν

ἀποδρασάντων ἀπὸ τῶν φυλακῶν κακούργους καὶ δοὺς ὀδηγίας ἵνα τὴν ἐπιούσαν 2 αὐγούστου ἀπὸ πρωΐας καταλάβοντες τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ ναοῦ τῆς μητροπόλεως προκαλέσωσι διὰ κωδωνοκρουσιῶν συνάθροισιν καὶ ζητήσωσι τὴν παραίτησίν μου, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσ(τ)πολιν πρὸς ἐσπέρας κομίζων τὸ ὡς ἄνω πρακτικὸν πρὸς δικαιολογίαν αὐτοῦ διὰ τὸ πραξικόπημά του.

Κατὰ τὰς δοθείσας ὀδηγίας τὴν ἐπιούσαν ἀπὸ πρωΐας ἤρξαντο αἱ κωδωνοκρουσίαι, ἐγὼ δὲ ἀπὸ τῆς κλίνης ἐγεγνηθεὶς μετεπεμψάμην τὸν ἐπίσκοπόν μου, ἠρώτησα τί συμβαίνει; Τούτου δ' ἀπαντήσαντος ὅτι πρὸ τῆς μητροπόλεως συνήλθο^ν ἱκανοί, διέταξα αὐτὸν ἵνα ἐρωτήσῃ πρὸς ποῖον σκοπὸν συνήλθον; εἰς τὴν ἀπάντησιν δ' ὅτι θέλουσι νὰ παραιτηθῶ διότι κατέστην ἀνεπαρκής, ὑπέγραψα παραίτησιν, ἣν ὁ ἐπίσκοπος ἔρριψεν αὐτοῖς ἐκ τοῦ παραθύρου· ἀπαιτησάντων δ' ἐκείνων ἵνα καὶ διὰ τηλεγράφου πρὸς τὸν πατριάρχην δώσω τοιαύτην, καὶ ταύτην ἐπέδωσα καὶ τὸ ἐσπέρας ἀνεχώρησα εἰς Κωνσταντινούπολιν σιδηροδρομικῶς, πληροφορηθεὶς παρὰ φίλων πάντα τὰ λαβόντα χώραν τὴν προτεραιάν ἐν τῷ Ἑλλ. Προξενείῳ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἦ, τε Α. Θ. Παναγιότης καὶ ἡ ἱ. Σύνοδος ἐδήλωσάν μοι ὅτι ἡ παραίτησίς μου εἶνε ἀπαράδεκτος, ὡς βία δοθεῖσα, καὶ ἐπέμενον ἵνα ἀνακαλέσω αὐτήν· ἐγὼ ὁμῶς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπηυδηκῶς καὶ ἀπογοητευμένος, ἀφ' ἑτέρου δὲ διαβλέπων ὅτι ἔχων ἐναντίον μου τὴν ἑλλην. κυβέρνησιν καὶ ἐπανερχόμενος εἰς Ἀδριανούπολιν δὲν θ' ἀπαλλαγῶ τῶν κατ' ἐμοῦ ἐνεργειῶν αὐτῆς, ἐπέμενον ἐν τῇ παραίτησί μου· ἧ ἡ Ἐκκλησία τῆ 29 αὐγούστου τοῦ 1908 ἔτους προέβη κανονικῶς εἰς τὴν ἀντικατάστασίν μου, ἐκλεγέντος μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως τοῦ μεγάλου πρωτοσυγκέλλου Καλλινίκου. Ἐν Ἀδριανουπόλει ὁ Καλλνίκος δὲν εὐδοκίμησε, ἰδιοποιήθη δὲ καὶ ἐκ τῶν δικαίων μου, ἐκ τῆς ἐπιχορηγήσεως τοῦ 1908 ἔτους τὸ ἀνήκον ἐμοὶ ὀκτάμηνον μερίδιον, ὅπερ εἰσέπραξε· ἀναφοραὶ δὲ καὶ καταφοραὶ ἐναντίον αὐτοῦ ἐξηνάγκασαν τὴν Ἐκκλη-

σίαν ἵνα μετὰ διετίαν μεταθέσῃ αὐτὸν εἰς Καλλίπολιν καὶ διὰ κανονικῶν ψήφων προβιβάσῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀδριανουπόλεως τὸν Ἐλασσῶνος κ. Πολύκαρπον.

Περὶ τὸν θεωρῶ νὰ δημοσιεύσω τὰς προφορικὰς καὶ διὰ γραμμάτων πολλῶν προκρίτων γενομένας μοι δηλώσεις τῆς λύτης αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει μου καὶ τῆς μεταμελείας καὶ αἰτήσεως συγχωρήσεως τῶν πρωτουργῶν τῆς κατ' ἐμοῦ γενομένης διαδηλώσεως, γνωστῶν τοῖς πᾶσιν ἤδη γενομένων.

Μετὰ τὰς ὄση μοι δύναμις ὑπηρεσίας μου τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει, ἤδη ζῶ βίον ἀβίωτον κατατραχόμενος ἀπὸ τὰς χρονίας ἀσθενείας διαβήτην, ἄσθμα, βρογχίτην καὶ φλεβήτην ἀνὰ τοὺς δύο πόδας, ἐκ περισσοῦ φέρων ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν καὶ τὴν ἐντεροκήλην.

Ἐγγραφον ἐν Χάλκῃ, τῇ 29ῃ αὐγούστου 1914.

† Ὁ πρῶτος Ἀδριανουπόλεως
ΚΥΡΙΑΛΟΣ

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν λεγομένων, παρατίθενται ἐνταῦθα τρία κείμενα αὐθεντικά, σαφηνίζοντα ὅ,τι δεῖται σαφηνίσεως·

Α'.

«Διατριβὴ ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἐπισταλεῖσα ἡμῖν πρόκειται χρήσιμον ἀνάγνωσμα πᾶσι τοῖς ἐξακριβοῦσιν ἀμερολίπτως τὸ ἔργον ἐκάστου τῶν μητροπολιτῶν καὶ τὴν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐθνικὴν — ἐκκλησιαστικὴν κίνησιν. Ἐκτιθεῖσα καὶ τὴν ἐθνικὴν ἐργασίαν τοῦ σεβασμ. πρῶτου Ἀδριανουπόλεως κ. Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ τεσσαράκοντα δύο ἐτῶν ὑπηρετοῦντος τῇ

Ἐκκλησίᾳ, παριστᾶ ἅμα καὶ τί ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἐκείνου διοίκησιν ἐπραξεν ἡ ἑλληνικὴ κοινότης Ἀδριανουπόλεως ἐντὸς 19 ἐτῶν. — Ἰσοῦ ἢ διατριβή.

Μετὰ πολλῆς ἐκπλήξεως ἀνέγνωμεν ἐν τῷ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ νέος μητροπολίτης» κυρίῳ ἄρθρῳ τῆς ἐνταῦθα ἑλληνικῆς ἐφημερίδος καὶ ἡμερομηνίας 30 αὐγούστου 1908 ὅτι «ἡ περίοδος τῶν δέκα καὶ ἐννέα ἐτῶν τῆς ποιμαντορίας τοῦ τέως μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως κ. Κυρίλλου λέγεται περίοδος ἀνομημάτων καὶ ἀπαισιωτέρα κοινοτικῆς ἱστορίας, αὐτὸς δὲ κωλύσας τὴν πρόοδον καὶ εὐπραγίαν τῆς Κοινότητος». Ἡ ἱστορικὴ ἀνασκόπησις τῆς δεκαεννεατοῦς ποιμάνσεως τοῦ τέως μητροπολίτου κυρίου Κυρίλλου, ἀντιθέτως πρὸς τὸν γράφοντα, ἀποδεικνύει αὐτὴν ὀφείλομον εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινότητα Ἀδριανουπόλεως, διότι ἂν καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφίξεως αὐτοῦ προσέκρουσεν εἰς αὐθαιρέτους ἀξιώσεις τριῶν — τεσσάρων ὁμογενῶν, συνειθισμένων νὰ ἄγωσι καὶ φέρωσι τὰ τῆς κοινότητος κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς (ἔχοντες ὑποχείριον τὸν μητροπολίτην), δὲν ἀπεθαρρύνθη καθὼς ὁ Νεόφυτος, ἀναγκασθεὶς νὰ παραιτηθῆ, ἀλλὰ προβάς εἰς τὴν σύνταξιν νέων κανονισμῶν δημογεροντίας καὶ κεντρικῆς ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐφορίας, καὶ τούτους ἐπισηφίσας διὰ γενικῆς συνελεύσεως, παρέδωκεν εἰς τοὺς νομίμους ἀντιπροσώπους τῆς κοινότητος τὰ κατ' αὐτήν, ἀπαλλάξας αὐτὴν τῶν τέως οὕτως ἢ ἄλλως ἀρχόντων αὐτῆς. Οὕτω δὲ ὁ λαὸς ἔσχε συνείδησιν τῶν κοινοτικῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα ἀπεστέρησεν αὐτοὺς τῆς συμμετοχῆς ἐν τῇ διευθύνσει τῶν κοινοτικῶν, μὴ ἐκλέγων αὐτοὺς οὔτε ἐφόρους, οὔτε δημογέροντας. Ὁργίσθησαν ὡς εἰκὸς οὕτοι κατὰ τοῦ μητροπολίτου καὶ δι' ἀναφορᾶς ὑπογραφείσης παρ' αὐτῶν καὶ ὀλίγων ἄλλων, συνεσομένων αὐτοῖς διὰ λόγους ἰδίου συμφέροντος, ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Πατριαρχείου τὴν παῦσιν αὐτοῦ, κατηγορίας ὑποβαλόντες ἀσυστάτους. Ἀλλὰ μόλις τοῦτο ἐγένετο γνωστὸν καὶ, σύσσω-

μος ἢ ἐπαρχία δι' ἀναφορᾶς, φερούσης τὰς σφραγίδας καὶ τὰς ὑπογραφὰς τῶν σωματείων, τῶν πόλεων καὶ χωρίων, μηδ' αὐτῆς τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐξαιρουμένης, ἐκηρύχθη ὑπὲρ τοῦ μητροπολίτου, καὶ κατήγγειλεν αὐτοὺς ὡς ἀνυπόστατα γράφοντας· ἀλλὰ καὶ δι' ἀπολογίας ὁ μητροπολίτης ὡς ἰσὸν ἀράχνης διέλυσε τὰ κατ' αὐτοῦ συσκευασθέντα· ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὸ ἔτος 1895.

Οἱ ἐναντίοι αὐτοῦ, τῷ 1906, τῇ ὑποκινήσει καὶ τινος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, δευτέραν ἀναφορὰν ὑπέγραψαν παρ' ὀλιγαριθμῶν καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἀλλ' ἔπαθον ταῦτα ὡς καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1865, εἰ καὶ πολλὰ ἔδωκάνησαν εἰς ἀποστολὰς καὶ ἐξαρχίας, τοῦ χρηστοῦ χαρακτηρὸς τοῦ μητροπολίτου φανεροῦ γενομένου. Ἐπὶ τέλους ὅμως οὗτοι κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη εἶδον καὶ περὶ τῆς τινὰ ὄργανα αὐτῶν εἰσαχθέντα εἰς τὰ κοινοτικά σωματεῖα· ταῦτα δὲ ἅμα τῇ ἀνακηρύξει τοῦ Συντάγματος, μεθ' ἱκανῶν ἐτέρων, προέβησαν εἰς τὸ πραξικόπημα τῆς 2 αὐγούστου, οὗ ἕνεκεν ὁ μητροπολίτης ἀπογοητευθεὶς παρητήθη τῆς ἐπαρχίας.

Ἄλλ' οὗτος ἐποίμανε πρότερον τὰς ἐπαρχίας Βάρνης, Καστορίας καὶ Λήμνου ἐγκαταλιπὼν τὰς καλλιτέρας ἀναμνήσεις· ἅμα δὲ μετατεθεὶς εἰς Ἀδριανούπολιν προσέλαβεν ἀρχιδιάκονον μὲν τελειόφοιτον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἵνα σὺν αὐτῷ καὶ τῷ καθηγητῇ τῶν ἱερῶν τοῦ γυμνασίου κηρύττωσι πάντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καθ' ἑκάστην κυριακὴν, διάκονον δὲ καλλιφώνον καὶ εἰδήμονα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. ἐνῷ οἱ προκάτοχοι αὐτοῦ καὶ διακόνου ἔστιν ὅτε ἔστεροῦντο.

Αἰσίως δ' ἀφικόμενος εἰς Ἀδριανούπολιν ἀπὸ τῶν πρώτων μηνῶν ἐφρόντισε περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς τῶν σχολείων καταστάσεως, καθ' ἑκάστην ἐπισκεπτόμενος ταῦτα ἰδίᾳ τε καὶ μετὰ τοῦ ἐκ τῶν ἐφόρων ἔλλογιμ. κ. Κ. Δήμιτσα καταβάλλον καὶ τὰ μεταβατικά. Συνέστησε τὸ κηροποιεῖον τῆς κοινότητος καὶ τὴν Φιλότητων Ἀδελφότητα, ἀμφοτέρω ἀπὸ δεκαοκταετίας λίαν εὐεργετικῶς λειτουργοῦντα καὶ μά-

410

λιστα τὸ Κηροποιεῖον, ἀφ' οὗ διὰ συντόνων ἐνεργειῶν καὶ συστάσεων κατώρθωσεν οὐχὶ μόνον οἱ ναοὶ τῆς πόλεως καὶ τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας νὰ προμηθεύονται κηρία, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐπαρχιῶν (Δεδὲ-Ἀγάτς, Χαλοῦφ, Ὁρτάκιοῦ). Οὕτω δὲ λειτουργοῦν τὸ κηροποιεῖον ἡδυνήθη ἄχρις ὥρας νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν κοινότητα ὑπὲρ τὰς πέντε χιλιάδας λιρῶν τουρκικῶν, διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ παθόντος ἐκ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894 γυμνασίου πεντακοσίας λίρας, διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ παρθεναγωγείου Γιλτιριμίου καὶ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ἀρρεναγωγείου, διὰ τὴν οἰκοδομὴν νηπιαγωγείου καὶ ἐπιτροπικοῦ Κιρισχανέ, διὰ τὴν οἰκοδομὴν νηπιαγωγείου τοῦ Συλλόγου τῶν Κυριῶν, διὰ τὴν οἰκοδομὴν σχολῆς Καραγατσίου, διὰ τὴν οἰκοδομὴν δημοτικῆς σχολῆς Κιγικίου, διὰ τὴν ἀγορὰν οἰκίας πρὸς σύστασιν Οἰκοτροφείου, τὴν οἰκοδομὴν δευτέρου αὐτοῦ πατώματος καὶ τὴν ἀγορὰν καὶ ἐτέρων δύο οἰκιῶν πρὸς εὐρυνσιν αὐτοῦ ὅπως περιλαμβάνη τοὺς εἰς ἑκατὸν ὄγδοήκοντα σχεδὸν ἀριθμωμένους ξένους μαθητὰς, προερχομένους ἐκ Θράκης καὶ τινὰς ἐκ Μακεδονίας καὶ Ἡπειροῦ διὰ τὴν ἀγορὰν οἰκιῶν δύο πρὸς εὐρυνσιν τῆς αὐλῆς τοῦ γυμνασίου χάριν τῆς γυμναστικῆς, καὶ τὸν περιτειχισμὸν αὐτῶν, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ πρὸς κάλυψιν τῶν ἐτησίων ἐλλειμμάτων τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Διὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ κατορθώθη ἡ ἐπιστροφή τεσσάρων βουλγαροφώνων χωρίων εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ ἐπειτεύχθη ἵνα διὰ τῆς συνδρομῆς ἐξ Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐν Καίρῳ Θρακικῆς Ἀδελφότητος, διὰ τῆς τῶν χωρικῶν καὶ τῆς συνδρομῆς αὐτοῦ, οἰκοδομηθῶσιν εἰς πολλὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας σχολεῖα, διατηρῶνται δ' ἐν πᾶσι διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι ἐκ τῶν ἀποφοίτων τοῦ ἐνταῦθα γυμνασίου καὶ Ζαπτείου παρθεναγωγείου, διὰ τῶν ἐξ Ἑλλάδος χορηγιῶν ἐν πολλοῖς καὶ τῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλανθρ. καὶ Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος, ἐνῶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ οὐδὲ εἰς τὸ ἐν τέταρτον τῶν χωρίων ὑπῆρχον σχολεῖα, οὔτε κατηρητισμένοι διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι. Σὺν πᾶσι δὲ τούτοις ὑπεστήριξε καὶ συνέδραμε καὶ τὸ Οἰκοτροφεῖον

τῶν θηλέων τῆς ἔλλογ. κ. Ὀλυμπιάδος Λυμπεριάδου, ἀριστοῦχου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ζαπτείου καὶ ἀπὸ εἰκοσαετίας λίαν εὐδοκίμως διδαξάσης ἐν τῷ ἐνταῦθα Ζαπτείῳ, ἀπολυθείσης δὲ πρὸ δύο περίπου μηνῶν τῇ ἐπιμόνῳ ἀξιώσει ἰδιώτου τινός, πρὸς κάλυψιν ἀμαρτημάτων ἐτέρων.

Θέλων δὲ ἵνα δημιουργήσῃ χρηματικὰ κεφάλαια εἰς τε τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ εἰς τὴν Φιλόπτωχον Ἀδελφότητα, προσήνεγκεν ἐκ τῶν ἰδίων εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως ἅπαξ μὲν λίρας Τουρκίας ἑκατὸν πενήκοντα καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἐτέρας ἑκατὸν πενήκοντα δὲ εἰς τὴν Φιλόπτωχον Ἀδελφότητα καὶ ἱκανὰς ἐκ διαλειμμάτων προέτρεψε δὲ καὶ ἄλλους ἵνα μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα αὐτοῦ. Καὶ ἤδη ἡ μὲν ἐκπαίδευσις κέκτηται χρηματικὰ κεφάλαια ὑπὲρ τὰς πέντε χιλιάδας τουρκικῶν λιρῶν, ἡ δὲ Φιλόπτωχος Ἀδελφότης περὶ τὰς τριακοσίας λίρας. Ἡ μήπως δὲν διέθεσε πρὸς ἐπισκευὴν καὶ καλλωπισμὸν τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ ἑβδομήκοντα λίρας, ἱκανὰς δὲ διὰ τε τὰς οἰκοδομὰς τῶν σχολῶν, τὸν Φιλεκπαιδευτικὸν Σύλλογον καὶ τὸν τῶν Κυριῶν; καὶ ταύτας οὐχὶ ἐκ τοῦ περισσεύματος.

Εἰσήγαγε τὴν συνήθειαν ἵνα κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ πανήγυριν τῶν σχολῶν ἀναγινώσκηται ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον κώδηξ τῆς μητροπόλεως, ἐν ᾧ ἐγγεγραμμένα εἰσὶ τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν, εὐεργετῶν καὶ μεγάλων εὐεργετῶν σὺν τοῖς δωρηθεῖσιν ὑπ' αὐτῶν τῇ ἐκπαιδεύσει, εἰς τέσσαρας στάσεις, καὶ νὰ ψάλληται ὑπὸ τῶν δύο χορῶν τῶν ψαλτῶν τὸ «Αἰωνία ἡ μνήμη», διὰ τοὺς τεθνεώτας, διὰ δὲ τοὺς ζῶντας τὸ «Εὐλογεῖη Κύριος τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ ἀνταποδώῃ τὸν μισθὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς μυριοπλασίονα, Ἀμήν». Ἐξ οὗ πολλοὶ φιλοτιμηθέντες προσήνεγκον ἱκανὰ ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Δι' ἐγκυκλίων αὐτοῦ ἀναγνωσθεισῶν ἐν τοῖς ναοῖς τῆς πόλεως καὶ τῶν χωρίων, προέτρεψε καὶ συνέστησε τοῖς χριστιανοῖς ἵνα προσερχόμενοι εἰς τὸ γραφεῖον τῆς δημογεροντίας συντάσσωσι τὰς διαθήκας αὐτῶν ὅπως ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν μὴ ἀδικῶνται οἱ κληρονόμοι καὶ, τοιούτων μὴ ὑ-

παρχόντων, μὴ χάνωνται αἱ περιουσίαι αὐτῶν. Ἐπίσης καὶ δι' ἑτέρων ἐγκυκλίων, ἵνα ἐν τῷ γραφείῳ τῆς δημογεροντίας συντάσσωσι τὰ προικοσύμφωνα αὐτῶν, ὅτε διὰ προτροπῶν προσφέρονται εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος ὑπὸ τε τοῦ λαμβάνοντος τὴν προῖκα γαμβροῦ καὶ τοῦ χορηγοῦντος πενθεροῦ χρηματικά τινα ποσά.

Ἄλλὰ τί πρῶτον, τί δ' ὕστατον ν' ἀριθμήσωμεν ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ σεβασμ. κ. Κυρίλλου πρὸς τὸ καλὸν τῶν ὁμογενῶν τῆς ἐπαρχίας Ἀδριανουπόλεως; Ταῦτα πάντα μαρτυροῦσιν οὐχὶ μόνον τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ χριστιανοὶ αὐτῆς· μόνον εἰς ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἴσως θὰ εὐρεθῇ ὁ ἀρνούμενος τὴν ἀλήθειαν,

Ἐντεῦθεν ἢ διαλάμπουσα ἀκμὴ τῶν τε ἐκπαιδευτηρίων καὶ λοιπῶν κοινωφελῶν ἰδρυμάτων καὶ τῶν εὐεργετικῶν θεσμῶν τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος Ἀδριανουπόλεως.

Ἐν Ἀδριανουπόλει κατὰ Σεπτέμβριον 1908,

*
* *

Β'

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΘΡΑΚΗΣ

24 δεκεμβρίου 1908

Συμπολιταί,

Ἀπὸ τεσσάρων καὶ πλέον μηνῶν ἡ ὑπόληψις τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος Ἀδριανουπόλεως διασύρεται εἰς τὸν βόρβορον ὑπὸ σπείρας ἀσυνειδήτων ἀνθρώπων. Ἡ κοινότης μας πρότυπον νομοταγοῦς, φιλησύχου καὶ πειθαρχουμένης κοινότητος ἀποτελοῦσα πρότερον, θεωρεῖται ἀπὸ τεσσάρων μηνῶν ἢ μᾶλλον φιλοτάραχος, ἢ δοῦσα πρώτη τὸ παράδειγμα τοῦ ἐκτροχιασμοῦ καὶ τῆς ἀναρχίας καὶ τῆς πρὸς πάντα νόμον καὶ πᾶσαν ἀρχὴν ἐθνικὴν ἢ ἐκκλησιαστικὴν ἀπειθείας ὧν αἱ συνέπειαι φρίττει τις ἀναλογιζόμενος πόσον ὀλέθρῳαι δύνανται ν' ἀποβῶσιν εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος! Ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἐπεδιώκετο ἡ ἀπομάκρυνσις ἀχρήστου

καὶ ἀνεπαρκoῦς θεωρουμένου μητροπολίτου χάρις εἰς τὰς ἐπιτηδεῖου; ἐνεργείας τῶν καταχθονίους σκοποῦς καὶ ἰδιοτελεῖς ἐπιδικωόντων δύο τριῶν ἀτόμων, παρεσύρθη ἡ κοινότης μας εἰς κίνημα ὀλέθριον διὰ τὴν ἐν γένει συνοχὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ταπεινωτικὸν καὶ ἐξευτελεστικὸν ὅσον καὶ ἄνανδρον διὰ τὴν ὑπόληψιν τῆς κοινότητος. Οἱ ἀσυνείδητοι οὗτοι κακοὶ δύο τρεῖς πολῖται περισυλλέξαντες ὀλόκληρον σπεῖραν ἐκ τουλουματζήδων καὶ κακούργων νεωστὶ ἀπολυθέντων, χάρις εἰς τὸ Σύνταγμα, ἐκ τῶν φυλακῶν, ἐξεστράτευσαν ἀφοῦ πρότερον ἔθυσαν ἀφθόνως τῷ Βάκῳ ἐν τῷ ἱερῷ καταστήματι τοῦ Συλλόγου, κατὰ τῆς ἐλληνικῆς μητροπόλεως, ἣν, ἀντιστάσεως μὴ οὔσης, ἐξεπόρθησαν καὶ κατέλαβον ὡς τι ἐχθρικὸν ἔδαφος, διορίσαντες πολυάριθμον φρουρὰν ἐκ τῶν γενναίων πορθητῶν ἵνα προφυλάττωσι ταύτην ἐκ φαντασιωδῶν ἐχθρῶν καὶ μὴ ἐπιτρέποντες ἐπὶ ἑβδομάδας τὴν εἴσοδον ἢ εἰς ὠρισμένους, ἐνῶ τοὺς λοιποὺς ἔλληνας πολίτας καὶ ὀρθοδόξους χριστιανοὺς ἀπεδίωκον διὰ τῶν βαναυσοτέρων ὕβρεων. Οἷους ἐξευτελισμοὺς ὑπέστημεν τότε, οἷας ὕβρεις, οἷα σκώμματα εἰρωνικὰ, ὑπαινιγμοὺς ὑπὸ πάντων τῶν συνοίκων ἔθνῶν πάντες οἱ νουνεγεῖς καὶ φιλοπάτριδες ἐνθυμοῦνται. Πῶς καὶ αὐτοὶ οἱ ἀλλόθρησκοι καὶ μάλιστα οἱ ὀθωμανοὶ ἀλγεινῶς ἐξεπλάγησαν ἐπὶ τῇ δεινῇ ὕβρει, ἣν ὑπέστη ἐν τῷ προσώπῳ γέροντος ἱεράρχου ἐπὶ εἰκοσαετίην ποιμάνοντος τὸν τόπον μας, ἣ Ἐκκλησία, πῶς δεινῶς κατέκριναν τὴν ἀνηκούστως ἀνόσιον πράξιν, πάντες ἐνθυμούμεθα. Πόσοι ἐξ ὑμῶν, συμπολίται, δὲν ἐκαλύψατε τὸ πρόσωπον ἐξ αἰσχύνης διὰ τὸ μοναδικὸν ἀνοουσιούργημα, πόσοι διὰ πικρῶν λέξεων δὲν ἐστηλιτεύσατε τὴν τοιαύτην διαπόμπευσιν παντὸς ὅ,τι ἱερὸν ἔχει ἡ Ἐκκλησία μας!

Πόσοι δὲν ἐφρίξατε διὰ τὸ οἰκτρὸν θέαμα τοῦ γέροντος ποιμενάρχου, οὗ μέχρι τῆς προτεραίας ἡσπάζοντο πάντες τὴν δεξιὰν καὶ μάλιστα αὐτὸς ὁ πρωτεργάτης τῆς ἀνοσίου πράξεως, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐξελιπάρει τὸν ἀρχιερέα νὰ τὸν ὀδηγήσῃ καὶ συστήσῃ εἰς τὸν γενικὸν

διοικητήν. τῆς εὐνοίας τοῦ ὁποίου φαίνεται εἶχεν ἀνάγκην πρὸς ἐκτέλεσιν σκοτίων σκοπῶν του! Πόσοι δὲν ἠλγήσατε δεινῶς τὴν καρδίαν, διότι καὶ αὐτὴν τὴν γραῖαν ὑπερεβδομηκοντούτιδα ἀδελφὴν του. ὀδυρομένην. τρέμουσαν καὶ λειποθυμοῦσαν, ἐξέβαλον οἱ ἱερόσυλοι διὰ τοῦ ἀπανθρωποτέρου τρόπου τῆς μητροπόλεως ἀμέσως ὑβρίζοντες αὐτὴν βαναύσως!

Δὲν ἐσεβάσθησαν οἱ Καννίβαλοι αὐτοὶ οὔτε τὴν ἡλικίαν, οὔτε τὸ φύλον της! Πόσοι ἐξ ὑμῶν δὲν εἶδον ταῦτα καὶ δὲν ἔφριξαν καὶ δὲν κατεθλίβησαν καὶ δὲν κατηγανάκτησαν διὰ τὴν τοιαύτην τῆς κοινότητος κατάπτωσιν! Καὶ ὅμως πόσοι ἐξ ὑμῶν ὑψωσαν φωνὴν διαμαρτυρίας!

Πόσοι ὑψωσαν χεῖρα κατὰ τῶν ἀνοσίων καὶ βαρβάρων συλητῶν τοῦ τιμιωτέρου καὶ ἱερωτέρου τῆς κοινότητος κτήματος. τῆς τιμῆς καὶ ὑπολήψεως αὐτῆς! Εἶναι ἀνάγκη, συμπολιταί, νὰ ἀπαντήσω, αὐδεῖς; Οἱ μὲν νεώτεροι καὶ ζωηρότεροι παρασυρθέντες ἐκ τῶν δολίων καὶ ἀνευλικρινῶν λόγων τοῦ πρωτουργοῦ τῆς κακοήθους πράξεως οὐ μόνον δὲν ἀντέστησαν, ἀλλὰ καὶ προθύμως καὶ ἐνθουσιωδῶς ἐπεκρότησαν καὶ συνειργάσθησαν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ μὲ τὴν πεποίθησιν πάντως, καὶ τοῦτο εἶναι ἴσως ἡ δικαιολογία των, ὅτι συντρέχουν εἰς ἔργον πατριωτικόν, διότι τεχνηέντως τοῖς ἐπεδείχθη ὅτι ἐθνικὴ ἀνάγκη ἐπιβάλλει τὴν διὰ παντὸς τρόπον, ἔστω καὶ κακοήθους, ἀπομάκρυνσιν τοῦ μητροπολίτου ἵνα σωθῆ ἡ κινδυνεύουσα κοινότης! Οἱ δὲ γηραιότεροι οἱ καὶ σοβαρότεροι καὶ νουνεχέστεροι; Οὗτοι κατελήφθησαν ὑπὸ ἀπαθείας ἀνεξηγήτου καὶ ἀδικαιολογήτου μὴ φανταζόμενοι ἴσως ὅτι οἱ ἀνόσιοι ἐκπορθηταὶ θὰ ἐτόλμων νὰ προχωρήσωσι τόσον. Ἄλλὰ, συμπολιταί, πάντες ὑμεῖς οἱ νεώτεροι οἱ ἑξαπατηθέντες, ἀλλὰ πάντες ἐξ εὐγενῶν προθέσεων ὀρμηθέντες εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ ἀνηθικοῦ ἔργου, καὶ οἱ γηραιότεροι οἱ τόσον ἐπιδειξάμενοι ἔνοχον ἀδιαφορίαν, γινώσκετε ἄρα γε τὸν σκοπὸν, δι' ὃν τόσον ἐπιμόνως καὶ τόσον δραστηρίως ἐπεδιώχθη ἡ ταχίστη ἀπομάκρυνσις μητροπολίτου, ἐνῶ ἦτο γνωστὸν τοῖς πλείστοις καὶ

δὴ τῷ ἀνοσίῳ πρωτουργῷ ὅτι ἡ ἀπομάκρυνσις ἦτο πολὺ εὐκόλος διὰ μέσων εἰρηλικῶν, ὅτι εἶχε κατ' ἀρχὴν πεισθῆ ὁ ἴδιος μητροπολίτης νὰ ἀποσυρθῆ οἰκειοθελῶς μετ' ὀλίγας ἡμέρας; Γινώσκετε διατὶ ἐνῶ ἦσαν ταῦτα γνωστὰ ἐπεδιώχθη ἡ ταχίστη διὰ παντὸς θεμιτοῦ καὶ ἀθεμίτου μέσου ἀπομάκρυνσίς του; Ἴσως δὲν εἶναι μυστήριον διὰ τοὺς πολλούς. Ἄλλ' οἱ ἀγνοοῦντες ἄς μάθωσιν ὅτι τὸ αἶσχος τῆς 2 αὐγούστου ὀφείλεται εἰς τὴν δοξομανίαν τοῦ γνωστοῦ ἱατροῦ.

Οὗτος πάντα ἰδιοτελῆ καὶ ταπεινὸν σκοπὸν του ἔχει δυστυχῶς τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ ὑπενδύῃ μὲ τὸ λάμπον ἔκδυσμα τοῦ πατριωτισμοῦ, παρουσιαζόμενος πάντοτε καὶ κηρύττων εἰς τὰ καπηλεῖα, παντοπωλεῖα, κρεοπωλεῖα καὶ πανταχοῦ, ἔνθα γινώσκει ὅτι θὰ εὖρη ἀπλοϊκοὺς καὶ εὐπίστους ὅτι ἐργάζεται ὑπὲρ ὑψίστων ἐθνικῶν συμφερόντων, προβάλλων ἑαυτὸν ὡς ἐθνομάρτυρα κοπιῶμενον ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνους, ἐνῶ οἱ δυνατοὶ νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὸ βάθος τῶν διαλογισμῶν του γινώσκουσι τοὺς ὀπισθοβούλους σκοποὺς, τὴν ἰδιοτέλειαν καὶ ἄλλα ταπεινὰ πάθη μίσους καὶ ἐκδικήσεως, ἅτινα ἐμφωλευουσιν ἐκεῖ. Καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὁ ἱατρός οὗτος κατελήφθη ἅμα τῇ μεταπολιτεύσει ὑπὸ τῆς μανίας νὰ γείνη βουλευτής· δὲν ἐθεώρει φαίνεται τὸ ἐπιστημονικὸν στάδιον εὐρὸν ἵνα ἐπεκτείνῃ καὶ ἀναπτύξῃ τὰ προτόντα τῆς καρδίας καὶ διανοίας του, ἀλλ' ἐφιλοδόξεσε νὰ ἀνέλθῃ ὑψηλότερον· καὶ ἐπειδὴ ὁ πρόωγος μητροπολίτης ἦτο πρόσκομμα εἰς τὸν σκοπὸν του, διότι ὠρισμένως καὶ δημοσίᾳ εἶχε κηρύξει ὅτι ἐθεώρει αὐτὸν ὡς τὸν ἀκαταλληλότατον πάντων διὰ τοιοῦτον ὑψηλὸν ὑπουργημα, ἔθετο κατὰ νοῦν νὰ μεταχειρισθῆ πᾶν θεμιτὸν καὶ ἀθέμιτον μέσον ὅπως ἐκποδῶν ποιήσῃται τὸ πρόσκομμα τοῦτο, καὶ οὕτω διὰ λόγων ὑποῦλων, διὰ κηρυγμάτων ἐν καφείοις, διὰ ποικίλων ὑποσχέσεων, διὰ δημοσιευμάτων ἐν τῇ ἐπιχωρίῳ ἐφημερίδι, ἥτις ἀτυχῶς ἐγένετο ὄργανόν του προσεπάθει νὰ παρασύρῃ τὰ πλήθη εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀποπομπῆς διὰ παντὸς μέσου, καὶ τὸ ταχύτερον πρὸ τῶν ἐκλογῶν τοῦ μητροπολίτου, περικαλύπτων, ὡς εἵπομεν τεχνηέντως

τοὺς μυχίους ταπεινοὺς σκοποὺς τοῦ καὶ χρωματίζων πάντα
 τοὺς λόγους τοῦ διὰ θερμῶν πατριωτικῶν ἐκφράσεων, ἃς
 κατώρθου νὰ πείσῃ τοὺς πολλοὺς ὅτι εἰσὶν εἰλικρινεῖς. Τὸ δὲ
 ἀποτέλεσμα ποῖον ὑπῆρξε, συμπολιταί; Ὅτι ἐκκληδιώθη ἡ
 ὑπόληψις τῆς κοινότητος ἡμῶν διὰ τῆς ἀνοσίου πράξεως,
 ὅτι οὐ μόνον αὐτὸς ὁ κύριος βουλευτῆς δὲν ἔγινεν, ὡς ἦν
 ἐπόμενον, μεθ' ὅλας τὰς δουλικὰς ὑποκλίσεις καὶ τὰς ἐκλι-
 παρήσεις πρὸς τοὺς κρατοῦντας, ἀλλ' ἀκριβῶς ἕνεκα τῶν
 ραδιουργιῶν καὶ τῶν προδοτικῶν εἰσηγήσεων τοῦ παρ' αὐ-
 τοῖς ἐγένετο αἰτία νὰ περιφρονηθῇ ἡ ὁμογενὴς κοινότης
 καὶ νὰ μὴ θεωρηθῇ ἀξία νὰ ἔχη ἓνα ἀντιπρόσωπόν της ἐν
 τῷ κοινοβουλίῳ! Δὲν εὐρίσκετε ὅτι ὑπῆρξεν ἀπαισία ἡ δια-
 γωγὴ τοῦ κυρίου τούτου καὶ τῶν μπαϊρακτάριδων τοῦ εἰς
 τὰ συμφέροντα τῆς κοινότητος τὰ ἱερώτερα καὶ τὰ τιμαλφέ-
 στερα; Ἀλλὰ μήπως ἐσταμάτησαν ἐδῶ οἱ ἄθλοι τοῦ ἱατροῦ
 τούτου, συμπολιταί; Ἐνθαρρυνόμενος ἐκ τῆς ἐγκληματικῆς
 ἀνοχῆς, ἣν δεικνύετε πρὸς αὐτὸν καὶ μετὰ τόσα δεινὰ, ἃ
 ἐπροξένησε τῇ κοινότητι, δὲν ἠσχύνθη τὰς ἡμέρας αὐτὰς αὐ-
 τὸς μετὰ τοῦ ἀρχιμπαϊρακτάρη, τοῦ ἀπλοϊκοῦ ἴσως θύματος
 τῶν ραδιουργιῶν τοῦ, νὰ ἔρχεται μετὰ θαυμαστῆς ἰταμότη-
 τος νὰ ζητῇ τὴν ἀμοιβὴν τῶν τόσων ὑπηρεσιῶν τοῦ! Γι-
 νώσκετε, ὦ ἀδριανουπολίται πάντες, ὅτι παρουσίασεν αὐ-
 τὸς μετὰ τοῦ κ. Λιμπερίδου σημείωσιν ἐξόδων ἀποπομπῆς
 τοῦ μητροπολίτου ἵνα ἐξοφλήσῃ ἡ δημογεροντία ἐκ τοῦ πε-
 νιχροῦ ταμείου τῆς τόσον ταλαιπωρηθείσης, τόσον ὑπ' αὐτῶν
 ἐκτεθείσης, πτωχῆς μας κοινότητος; Καὶ εἰς πόσα νομίζετε
 ὅτι ἀνέρχεται τὸ ποσὸν αὐτό; εἰς 60 λ. τ. κύριοι, ἐν οἷς
 συμπεριλαμβάνονται καὶ τὸ ρακί, οἶνος, κονιάκ χάριν τῶν
 παληκαριῶν, ἅτινα καὶ ἐξεπόρθησαν καὶ γενναίως κατεῖχον
 ἐπιέβδομάδας τὴν μητρόπολιν ἵνα μὴ τὴν καταλάβῃ ὁ ἐχθρός!
 Ἀκούσατε καὶ ἀλαλάξατε, ὦ ἀδριανουπολίται, πάντες.
 Ὁ μητροπολίτης σας ἐξεδιώχθη χάρις εἰς τὴν δαπάνην 60
 λιρῶν, καὶ ἐστὲ ἔτοιμοι ἂν καὶ ὁ ὑπάρχων ἀπαρέσκη ὑμῖν νὰ
 τὸν ἀποπέμψητε μὲ τὴν αὐτὴν δαπάνην! Δὲν εἶναι, ὡς βλέ-
 πετε, ὑπερβολικὴ. Μάθετε δὲ καὶ πᾶσαι αἱ ἐν Τουρκίᾳ ἐλ-

ληνικαὶ κοινότητες τὸν τρόπον τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῶν μὴ ἀρεστῶν ὑμῖν μητροπολιτῶν. Δὲν σᾶς ἀρέσουν, ὦ χῖοι, μιτυληναῖοι, ραιδεστηνοὶ καὶ πᾶσα ἄλλη ἑλληνικὴ κοινότης, οἱ μητροπολίται σας; Μισθώσατε 30—45 τουλουμπατζήδες καὶ ἐν κραυγαῖς καὶ ἀλαλαγμοῖς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων κατ' ἀπομίμησιν τῶν σταυρωσάντων τὸν Σωτῆρα μεταβῆτε εἰς τὰς οἰκείας μητροπόλεις, ἐκπορθήσατε αὐτάς, ἀποδιώκοντες τοὺς μητροπολίτας σας.

Ἄλλὰ μὴ καὶ αὐτὸν τὸν πατριάρχην ἂν διπλάσια δαπανηθῶν δὲν δύναται τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα νὰ ἐκδιώκῃ κατὰ βούλησιν! Μὴ καὶ τὴν Σύνοδον καὶ αὐτὴν τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν δύσκολον εἶναι νὰ καταργήσῃ τις, ἂν πλείότερα δαπανηθῶσιν; Ἄν σᾶς λείπῃ τὸ σθένος, ἂν σᾶς λείπῃ ἡ τέχνη, καλέσατε τὸν ἰατρὸν μας κ. Κουρτίδην. Αὐτὸς ἔχει ὅλα τὰ προσόντα. Δὲν φοβεῖται αὐτὸς νὰ καταργήσῃ καὶ αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν, ἀφοῦ δημοσίᾳ ἐκηρύχθη κατὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας προνομίων, ἐνῶ σύμπας ὁ ἑλληνισμὸς κόπτεται ὑπὲρ διατηρήσεως αὐτῶν, ἀφοῦ καὶ αὐτὴ ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβερνήσις καὶ οἱ νεότουρκοι ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ κατάργησις τῶν προνομίων μας οὔτε δυνατὴ εἶναι οὔτε συμφέρουσα. Ὁ κ. Κουρτίδης δημοσίᾳ καὶ ἐπιμόνως ἐκηρύχθη κατ' αὐτῶν ὡς περιττῶν! Ἐρωτᾶσθε ἤδη κύριοι ἀδριανουπολίται. Ἐχετε τὴν καλὴν διάθεσιν νὰ πληρώσῃτε τὰς 60 λ. τ. δι' ἔξοδα ἀποπομπῆς μητροπολίτου; Ἄν καὶ ἀφήσατε τὴν ἔντιμον δημογεροντίαν νὰ ἀποφασίσῃ. Φαίνονται τρέφοντα τοιαύτας καλὰς διαθέσεις πολλὰ τῶν μελῶν αὐτῆς. Καὶ ἄς σημειωθῇ τότε εἰς τὰ πρακτικὰ «δι' ἔξοδα ἀποπομπῆς μητροπολίτου λ. τ. 60» εἰς αἰώνιον αἶσχος ὅλων μας. Ἄν ὄχι, ἀνανήψατε τότε, ὦ φιλότιμοι ἀδριανουπολίται, ρήξατε φωνὴν διαμαρτυρίας, ἀρνηθῆτε τὴν πληρωμὴν, τὸν δὲ ἀξιότιμον ἰατρὸν κ. Κουρτίδην δὲν λέγομεν καὶ λοιποὺς συνάρχοντάς του, διότι αὐτοὶ ὑπῆρξαν μᾶλλον θύματά του, παρακαλέσατε ἀρκούμενος εἰς τὰς τόσας δάφνας του νὰ ἀποσυρθῇ ἐκ τῆς ἀναμίξεως εἰς τὰ κοινὰ καὶ ἡσυχάσῃ καταγινόμενος εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς

τουρκικῆς γλώσσης ἵνα τῷ χρησιμεύσῃ μετὰ τετραετίαν ὡς τίτλος εἰσόδου εἰς τὸ κοινοβούλιον, ἔνθα οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι θὰ ὑποστηρίξῃ σθεναρῶς τὴν κατάργησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν προνομίων ὃ ἀθάνατος οὗτος ὑποψήφιός μας.

Τῷ σεβασμιωτάτῳ ἀγίῳ πρώτῳ Ἀδριανουπό-
λεως κυρίῳ κυρίῳ Κυρέλλῳ

Εἰς Κωνσταντινούπολιν

Ἄριθ. 145

Σεβασμιώτατε,

Ἡ ἀπὸ 13 φθίνοντος συγχαρητήριος ἐπιστολή τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἐλήφθη ἐγκαίρως καὶ ἀνεγνώσθη ἐν συνεδριάσει τῆς δημογεροντίας.

Ἐκφράζοντες μετὰ σεβασμοῦ καὶ εὐλαβείας τὴν πρὸς τὸ ἄτομον τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἐκτίμησιν, εὐχαριστοῦμεν Αὐτῇ ἐπὶ τῷ ὅτι παρακολουθεῖ μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ τῆς κοινότητος ἡμῶν πράγματα καὶ ἀναγγέλλει ἡμῖν τὴν ἐπιτυχῆ ἐκλογὴν τοῦ σεβασμιωτάτου κυρίου Πολυκάρπου, οὕτινος ἡ δράσις εἶθε νὰ ἦναι ἐπωφελής, πρὸς χαρὰν πάντων τῶν ἐπιθυμούντων τὴν πρόοδον τῶν ὁμογενῶν, καὶ οὕτω λησμονηθῇ ἡ πολιτεία τοῦ εἰς Καλλιούπολιν μετατεθέντος κ. Καλλινίκου, οὗ ἀτυχῶς ἡ ἐπὶ δύο σχεδὸν ἔτη διαμονὴ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀδριανουπόλεως, ὡς γινώσκει ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης, δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τοὺς πόθους τῶν μετὰ Ζήλου ποθούντων τὴν προαγωγὴν καὶ προκοπὴν τῶν ἔθνικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν πραγμάτων καὶ τιθέντων ἀνωτέρω τῶν προσωπικῶν συμπαθειῶν τὸ ἠθικὸν συμφέρον τῆς φιλάτης πατρίδος.

Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι δὲ ὅτι ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης οὐ παύσεται ἀναμνησκομένη τὴν ἐπὶ εἰκοσαετίαν σχεδὸν ποιμαντορίαν Αὐτῆς ἐν τῇ ἱστορικῇ μητροπόλει Ἀδριανουπόλεως,

καὶ θὰ δέηται τοῦ Ὑψίστου ὑπὲρ τοῦ πρώην ποιμνίου Αὐ-
τῆς, παρέχουσα ὡς γνήσιος ὁπαδὸς τοῦ Θεανθρώπου τὴν
εἰλικρινῆ συγχώρησιν ἐφ' οἷς τοῦτο ἤμαρτεν ἐν γνώσει ἢ
ἐν ἀγνοίᾳ, διατελοῦμεν μετὰ μεγίστης τιμῆς καὶ σεβασμοῦ

Ἐν Ἀδριανουπόλει τῇ 23 αὐγούστου 1910

(Τ. Σ.)

Οἱ δημογέροντες

Χ' Πέτρος Ἀλεξανδρίδης
Ἰωσήφ Καλογιαννίδης
Ἀθ. Κώστογλους
Περ. Γ. Κουρτίδης
Ἰωσήφ Τσιβιδῆς
Π. Γ. Ἀδαμαντίδης
Κων. Χρηστίδης.

Ὁ ἀπέναντι ὑπογεγραμ-
μένος Περ. Γ. Κουρτίδης
εἶνε ὁ πρωτουργὸς τῆς
τραγωδίας τῆς 2 αὐγού-
στου 1908, ζητῶν ἤδη συγ-
χώρησιν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ